

PETAR TRINAJSTIĆ

Predavanje za FOTO KLUB KRK U GRADSKOJ VIJEĆNICI

16. studenog 2012. u 17 sati

ŠTO JE FOTOGRAFIJA I ZAŠTO FOTOGRAFIRAMO?

CESTE - nova stvarnost autor PETAR TRINAJSTIĆ

R JEKA panorama autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

RIJEKA kolosjeci
autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

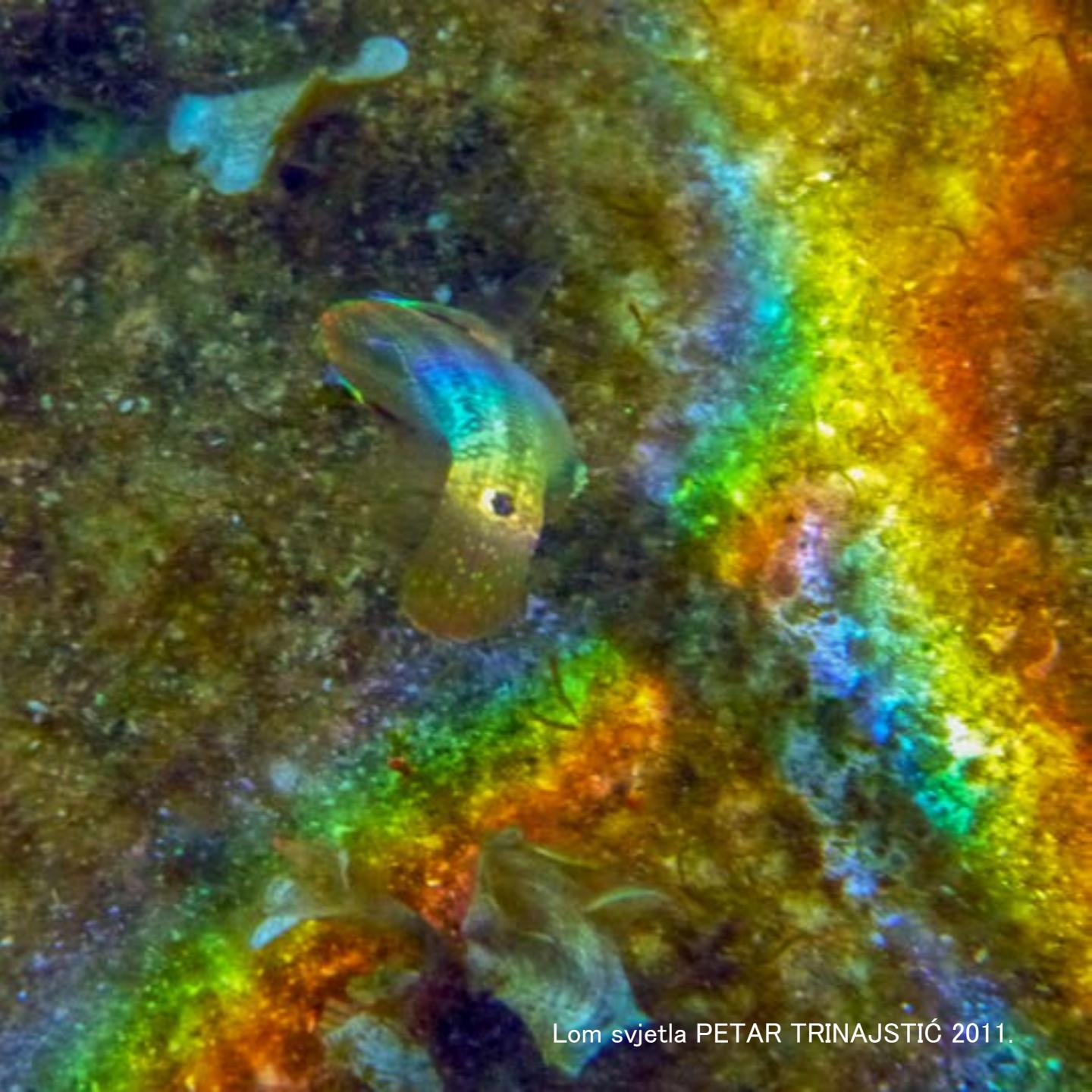
KOVAČIJA autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

U podmorju Vrbnika PETAR TRINAJSTIĆ 2011.

Salpa PETAR TRINAJSTIĆ 2011.

Lom svjetla PETAR TRINAJSTIĆ 2011.

Kobotnica 1 PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

An abstract painting featuring a dense, swirling pattern of various colors. The composition includes shades of blue, green, yellow, orange, red, and purple, which are blended together in a fluid, organic manner. The texture appears rough and layered, with visible brushstrokes and varying opacities across the surface.

Kobotnica 2 PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

A close-up, low-angle shot of a person's face and shoulder against a bright blue sky. The person has short, light-colored hair and is wearing a dark-colored garment. The lighting is dramatic, with the person's features partially obscured by shadow and the background being a bright, clear blue.

Kobotnica 3 PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

VAL 2 autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

PODVODNI PEJSAŽ autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

OLIGE autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

U podmorju Vrbnika autor fotografija uživio se u ulogu Mihovila Abramika

JE LI FOTOGRAFIJA:

SVJETLOPIS?

SUNČEV CRTEŽ?

OLOVKA PRIRODE?

ČUDOTVORNO UMIJEĆE?

Porinuće autor PETAR TRINAJSTIĆ 2010.

TKO JE PETAR TRINAJSTIĆ ?

JK? SAM
TKO

PETAR TRINAJSTIĆ SA FOTO TEČAJA U RIJECI 1962.

Petar Trinajstić ugledniji je hrvatski suvremenih fotograf, autor brojnih fotomonografija dobitnik stotinjak nagrada i nosilac stručnog zvanja "Majstor filma". Gotovo da nema zemlje svijeta u kojoj nema neke njegove knjige, filma ili fotografije.

ZAŠTO PREDAVANJE?

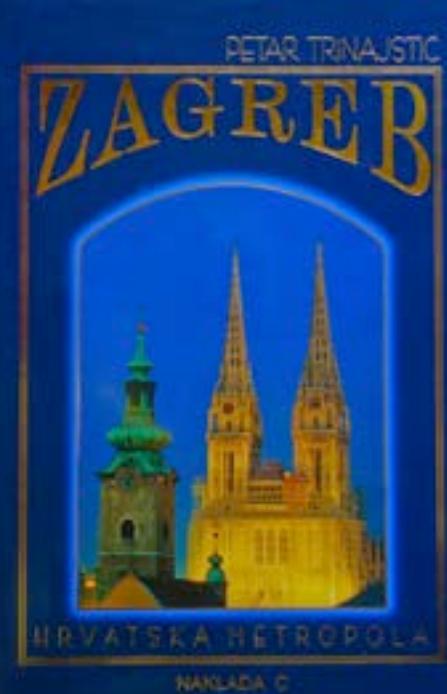
U životu uvijek sam se nastojao družiti s ljudima koji znaju više od mene i od njih učiti. Družio sam se s mnogima. Iz zahvalnosti za sve što su me podučili i naučili osjećam potrebu da svoje znanje i iskustvo i ja podijelim sa drugima.

Od njih sam naučio:

- Da dobro promislim što ću raditi, odredim ciljeve i planiram rad
- Kada završin rad da utvrdim što sam napravio i koliko sam zadovoljan postignutim
- Na kraju da zaključim je li sve to vrijedilo truda i imalo smisla

Petar Trinajstić u razgovoru s predsjednikom Sabora RH
akademikom Vlatkom Pavletićem

Petar Trinajstić u razgovoru s kardinalom
Franjom Kuharićem

ZAŠTO PREDAVANJE?

Postoje trenuci u kojima se susrećemo sa svojom nesigurnošću i strepimo da li smo nešto na pravi način razumjeli; postoje i trenuci kad shvaćamo da nečeg ipak ima čak i u onim stvarima kraj kojih smo često prolazili, a da ih ni na trenutak nismo malo bolje zagledali; postoji i vrijeme koje je pred nama, a u kojem će se možda vidjeti i ono što je ranijim epohama ostalo skriveno.

Petar Trinajstić GAĆE STE NAM SKINULI ŠTO JOŠ HOĆETE 2011

ZAŠTO PREDAVANJE?

Odnos skrivenosti i neskrivenosti nije jednoznačan; viđenje je svima dato, ali nejednako. Ono što vidimo, često zapravo ne vidimo, a ono neviđeno, ono što osjećamo, čuvamo kao najdublje iskustvo. Upravo u tome i jeste tajna umjetnosti, tajna da se kaže neiskazivo, da se vidi nevidljivo, da se svjetlost istinskom svjetlošću rasvjetli.

ZAŠTO PREDAVANJE?

Znamo, za uzrečicu
“Da se jednom
fotografijom može reći
više nego sa tisuću riječi”
i da je prvenstvena
namjena fotografija da ih
se gleda. No mnogi
smatraju da o fotografiji
treba i govoriti a ja
smatram i pisati. Da bi
mogli gledati, govoriti ili
pisati; O FOTOGRAFIJI
treba prije svega
RAZMIŠLJATI!

ZAŠTO PREDAVANJE?

"Što je fotografija i zašto fotografiramo? Cilj predavanja je potaknuti razmišljanja i razmjenu iskustva o fotografiji ; prije svega da pomogne u traženju odgovora na pitanje: Što je fotografija i zašto fotografiramo? A onda da se propitamo što fotografiramo i kako fotografiramo te kako oblikujemo fotografsko djelo. Kroz brojne ilustrativne prikaze vlastitih fotografskih ostvarenja i majstora svjetske fotografije predstaviti će različite stilove i mogućnosti oblikovanja fotografskog djela koja otvaraju neka ključna estetska, pa i šire filozofska pitanja i svjedoče da je umjetnost fotografije sveobuhvatnija i manje poznata nego što se misli. Kako se u 2012. godini navršava 180 godina od rođenja u Vrbniku 1832. i 90 godina od smrti u Rimu 1902. fra Dragutina Parčića želim podsjetiti na stvaralaštvo ovog velikana filologije i rane hrvatske fotografije, a možemo reći i svjetske fotografije. Naime Parčić je peti fotograf u svijetu koji je snimio pomrčinu sunca još davne 1861. godine u Zadru. Zameci njegove znanstvene (teleskopske i mikroskopske) fotografije, prve fotografске PANORAME (sastavljene od više fotografija-preteča današnjeg photoshopa) ispitivanje likovnih potencijala fotografije, širok dijapazon eksperimenata - samo su neke od značajki koje svrstavaju fra Dragutina Parčića među najistaknutije rane fotografе u Hrvata.

Kroz dijalog vjerujem da ćemo propitati neke nedoumice u svezi sa fotografijom, proniknuti u bit fotografije, govoriti o poetskom i imaginarnom, bespovratnosti i nezavršivosti fotografije, estetici i aspektima novog vizualnog jezika u fotografiji.

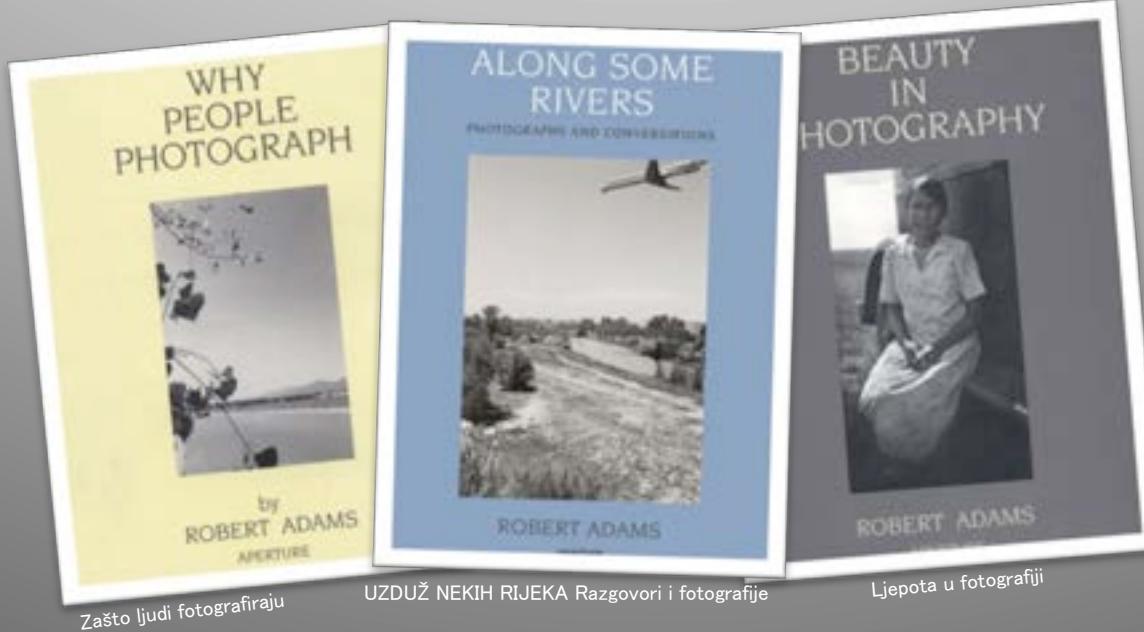

DIJALOG ISKUSTVO VREMENA

Već je od Platona jasno da misao prebiva u dijalogu i da je dijalog ona forma u kojoj filozofija jedino može opstati; Samo u razgovoru koji počiva na uvažavanju stavova drugog moguće je plodotvorno mišljenje i samo u dijalogu jednakopravnih strana otvara se put ka danas toliko osporavanoj istini.

U novosti i novini našega vremena osjećamo da se danas iz temelja mijenja društvo u cjelini, da to naše danas ni na koji način ne povezuje jučer i sutra, da poprima trajnu formu nedovršenosti.

Nove generacije nemaju iskustvo prethodnog vremena, žive u vremenu današnjem i nemaju iskustvo razlike; u vremenu nestabilnosti koja se prihvata kao nešto samo po sebi razumljivo, kao nešto što u sebi ne nosi mogućnost alternative,

MOŽE LI SE FOTOGRAFIJA POUČAVATI?

Pita se Robert Adams u knjizi Zašto ljudi fotografiraju.

Treba li je poučavati?

Ako treba moram li je ja poučavati?.

ADAMS zaključuje da se praksa i poučavanje ne isključuju potpuno ali "malo je ljudi gdje su ta dva entuzijazma u ravnoteži"

Pita se ROBERT ADAMS u knjizi *Zašto ljudi fotografiraju?*

UVOD UMJESTO ZAKLJUČKA

Prije izvjesnog vremena shvatio sam da sam u svojim ranijim godinama mnoge neistine uzeo za istine, te da je ono što sam u međuvremenu gradio na tako nesigurnim temeljima moglo je biti samo krajnje sumljivo i neizvjesno; tako da sam morao konačno da se jednom u životu ozbiljno prihvatom toga da odbacim sva lakovjerno prihvaćna mišljenja i počnem sve ispočetka od samih temelja, ako želim da sagradim nešto čvrsto i trajno u naukama.

Rene Descartes 17. stoljeće ... u raskošnom miru sna maštā najživlje radi, a koncentracija postaje oštra kao brijač, zasjeca duboko ispod opne vanjštine i privida.

Mobilni akt 2 autor PETAR TRINAJSTIĆ 2011.

Volim eksperimentirati sa bojom i svjetlošću, njihovim intezitetom kao i ekspozicijom i pokretom da bi statičnost pretvorio u dinamičnost. Svoju estetiku fotografije promišljam i na stavu da je fotografija "bespovratna" i "nedovršena" a to znači da trenutak u kojem je neka fotografija nastala više se nikada neće ponoviti ali isto tako da ta fotografija nikada neće biti ni dovršena jer tu fotografiju u različitim vremenskim razdobljima i u različitim prilikama prezentiranu na različite načine svaki put ćemo drugačije doživljavati. S obzirom da ja pojedinačnu fotografiju doživljavam kao pojedinu rečenicu u nekoj priči, eseju za mene je bitno da stvorim prema nekom konceptu jednu cjelinu od niza fotografija koje ću međusobno povezati poput rečenica u književnosti koje međusobno povezane tvore priču, roman, nečiji književni opus. Ja smatram da na taj način estetska percepcija pojedine fotografije može biti informativnija, snažnija i značajnija nego ako je sama, jer tada fotografija se doima kao rečenica istrgnuta iz cjeline neke priče što u najboljem slučaju može biti dobar aforizam ili citat ali najčešće to je samo beznačajna rečenica stoga volim fotografске cjeline kao što je to *knjiga* umjetnički kncept, serija fotografija, fotomonografija ili autorska izložba. Stoga moje estetsko opredjedljeno više je usmjерeno na cjeline nego pojedinačnu fotografiju. To je valjda i zbog toga jer sam se niz godina bavio filmom pa kad stvaram fotografiju možda više razmišljam filmski nego fotografски.

BOLESNIČKA SOBA 1 AUTOR PETAR TRINAJSTIĆ

HODNIK autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

Rijeka - šetalište MOLO LONGO 2012. autor PETAR TRINAJSTIĆ.

KOVAČ 2 autor PETAR TRINAJSTIĆ

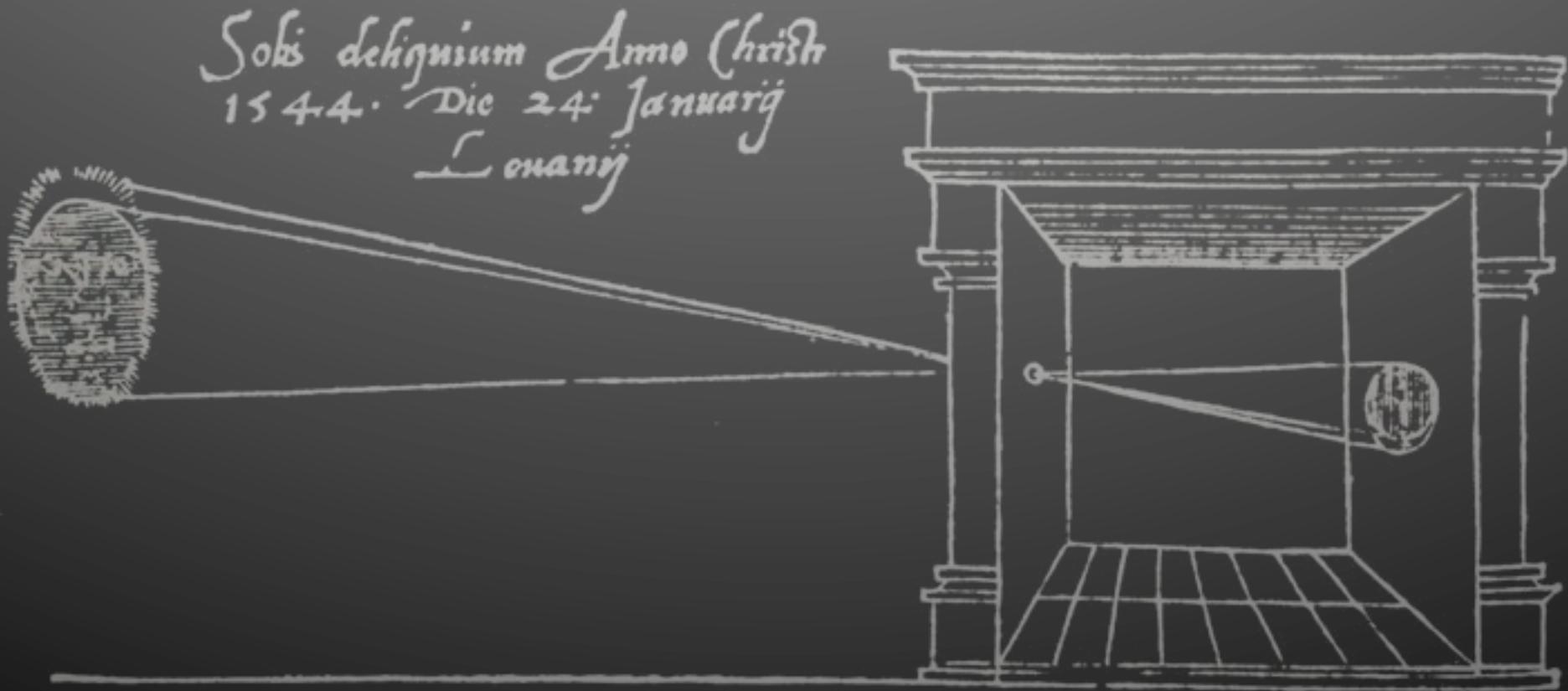

Umjetnički koncept: ČOVJEČE STANI NA LOPTU I SHVATI IGRU sl.
br. 16 autor PETAR TRINAJSTĆ 2012.

Umjetnički koncept: ČOVJEČE STANI NA LOPTU I SHVATI IGRU sl.
br. 17 autor PETAR TRINAJSTĆ 2012.

PREDPOVIJEST FOTOGRAFIJE

Poznavanje optičkog principa **camere obscure** od koje direktno potiče **fotografski aparat** može se pratiti od Aristotelovog doba. Služila je kao pomoć umjetnicima prilikom slikanja pejsaža, portreta, interijera, za izradu topografskih skica itd.

Duh fotografije stariji je od njene povijesti

“Taj prozor, taj horizont, to nebo, to more samo su slika... Znaš da svjetlosni zraci, kada se odbijaju od raznih tijela, formiraju sliku, i odbijenu predstavu oslikavaju na svim uglačanim površinama, recimo na mrežnjači oka, na vodi i na staklu. Praiskonski duhovi su se trudili da zadrže te nemirne slike; načinili su finu vrlo viskoznu materiju koja se brzo suši i očvršćava i kojom se slika stvara za tren oka. Oni ovom materijom presvuku komad platna, i drže ga ispred predmeta koje žele da naslikaju. Prvi efekt na tom platnu je sličan efektu ogledala; tu se vide svi predmeti, bliži i dalji, čiju sliku svjetlost može da prenese. Ali ono što staklo ne može, platno...

zadržava slike. .. Ovo utiskivanje slike je trenutno... Jedan sat kasnije otisak je suh, i imaš sliku koja tim vrednija što je umjetnost ne može oponašati niti vrijeme uništiti... Točnost crteža, istinitost izraza, jače ili slabije poteze, gradaciju sjenki, pravila pespektive, sve to ostavljamo Prirodi, koja sigurnom i nepogrešivom rukom na našim platnim crta sliku koje zavaravaju oko”.

U ovom citatu, iz naučno – fantastičnog djela *Giphantie* iz 1760. godine, Tiphaigne dela Roche govori **o vjekvnom snu čovječanstva** kako trajno zadržati odraze iz ogledala i stvoriti slike bez umjetnikove olovke.

Frankopanski kaštel u Krku autor Petar Trinajstić 2010.

GOSTI TALIJANSKOG FIZIČARA GIAMBATTISTE DELLA PORTE (1535?-1615) BILI SU ŠOKIRANI, KAŽE PRIČA. NA ZIDU ISPRED NJIH KRETALI SU SE LIKOVI MALIH LJUDI OKRENUTIH NAGLAVCE. KAD SU GOSTI TO VIDJELI, TOLIKO SU SE UPLAŠILI DA SU POBJEGLI IZ SOBE. KASNIJE SU DELLA PORTU OPTUŽILI ZA BAVLJENJE MAGIJOM!

To mu je bilo hvala za sve što je učinio kako bi zabavio svoje goste. Htio im je prikazati izum koji je nazvan camera obscura (što na latinskom znači "tamna komora"). Princip rada camere obscure prilično je jednostavan, no rezultati mogu biti vrlo zanimljivi. Što se zapravo događa u toj tamnoj komori? Kad svjetlo kroz mali otvor uđe u tamnu komoru, na njenoj suprotnoj strani nastaje obrnuta slika predmeta koji se nalaze ispred otvora. Della Portini gosti nisu vidjeli ništa drugo nego likove glumaca koji su izvodili predstavu izvan sobe. Naprava koju je Della Porta koristio bila je preteča suvremenog fotografskog aparata.

Poput kamenčića u mozaiku, sastavni dijelovi mehaničke reprodukcije stvarnosti i stvaranja trajne slike, slagali su se u cjelinu gotovo dva stoljeća prije samog izuma fotografije.

Optika i precizna mehanika bili su mnogo prije izuma fotografije spremni da "uhvate" sliku; nedostajala je ključna karika - kemijска - da bi se slika učinila trajnom.

Izolacija joda (Bernard Coutois, 1811.), broma (Jerome A. Balard, 1826) i hipo sulfida sode (Humphry Davy, 1807), dali su kemiju bazu za korak dalje. Iako se prava narav svjetla tada još uvijek nije pouzdano znala - da je naime, svjetlost oblik energije, što se saznalo tek 1864. Maxwellovim otkrićem kontinuiranog spektra elektro-magnetskog zračenja - tragovi "energije" svjetla upravo su na toj kemijskoj bazi počeli davati efekte.

Do tada se smatralo da je toplina svjetla agens promjena. Ipak, osjetljivost srebrnih soli (bromida, jodida i klorida) na svjetlo uočena je još tokom 18. stoljeća, a 1802.g. Englez Thomas Wedgwood, mlađi sin proizvođača poznate istoimene manufakture kamenine, uspijeva uz pomoć srebrnog nitrata zadržati na papiru otiske lišća i krilca raznih insekata, izloživši prethodno papir i predložak djelovanju sunčeva svjetla. Bili su to ustvari fotogrami, "profili", kako ih sam autor naziva i u osnovi nestajali su jednako kako su i nastajali: bili su suviše osjetljivi na svjetlo, a Wedgwood nije našao načina kako da jednom senzibiliziranu površinu sačuva od propadanja pod utjecajem svjetla, uz čiju je pomoć slika bila stvorena.

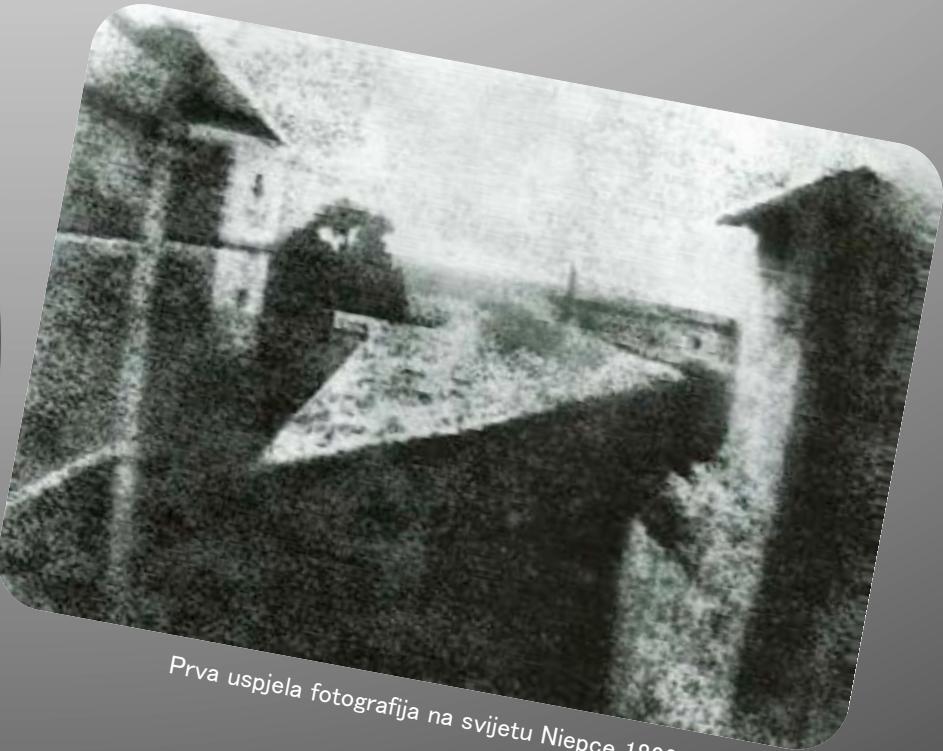
Fotogrami Fox Tolbota oko 1839. – 1840.

heliografija kardinala D' ABOSIESA
Niepce 1826. štampana Lemaitre 1827.

Joseph Nicéphore Niepce
1765. – 1833.

Prva uspjela fotografija na svijetu Niepce 1826.

PRVE FOTOGRAFIJE – HELIOGRAPHIJE (SUNČEV CRTEŽ)

Prvu uspjelu fotografiju na svijetu snimio je 1826. Joseph Nicéphore Niépce na leguri od kalaja i olova koristeći prvi profesionalno napravljen fotoaparat. Nećemo donositi svoj sud o kvaliteti ove fotografije. Niépce je i fotografijama načinjenim u kamери i gravirama kopiranim postavljanjem na ploču dao ime heliographie (sunčev crtež).. Niepcu je bio cilj da napravi zadovoljavajuću tiskarsku ploču stoga počinje koristiti posrebrenu bakrenu ploču koja je bila tvrđa čime je dobio na kvaliteti, ali je eksponiranje trajalo jako dugo 8 sati.

1839. ROĐENA JE FOTOGRAFIJA

Fotografije je rođena u natjecateljskoj simultanki više izumitelja (N. Niépce, J. M. Daguerre, H. Fox Talbot). Njima se pridružuje niz drugih istraživača koji rade pokuse stvaranja slike foto-kemijskim putem.

Naime 1829. Niépce se udružio s Louis Daguerreom kazališnim scenografom koji je radio diorame – velike panorame na poluprozirnom platnu pri čemu se služio camerom obscurom. Nakon smrti Niépcea Daguerre je uspio razraditi i ostvariti Niépceove ideje i **1839. Louis Jacques Daquerre** predstavio javnosti fotografiski proces kojom je fiksiran odraz svjetla – dagerotipiju.

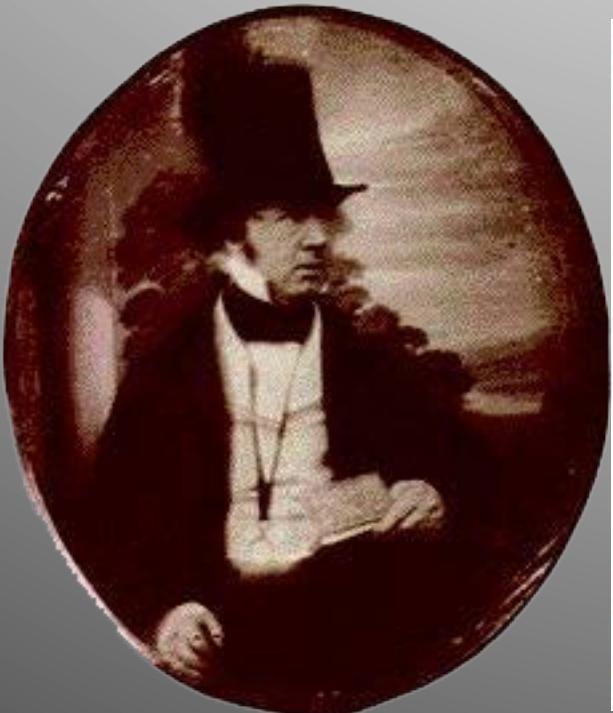
Iako se ne radi o prvom poznatom fotografском postupku,

dagerotipija je prva “priznata” fotografija. To je tako ponajviše zbog činjenice što je njen izumitelj Louis Daguerre, po kojem je dobila i ime, 1835. po prvi put osigurao trajnost dobivene slike. Radi se o bakrenoj ploči koja je prekrivena slojem srebra, a zatim jodirana da bi se postigla fotoosjetljivost sloja. Kao posledica eksponiranja nastaje “latentna slika” koja postaje vidljiva tek nakon procesa razvijanja parama zagrijane žive a FIKSIRANA pranjem ploče u slanoj otopini.

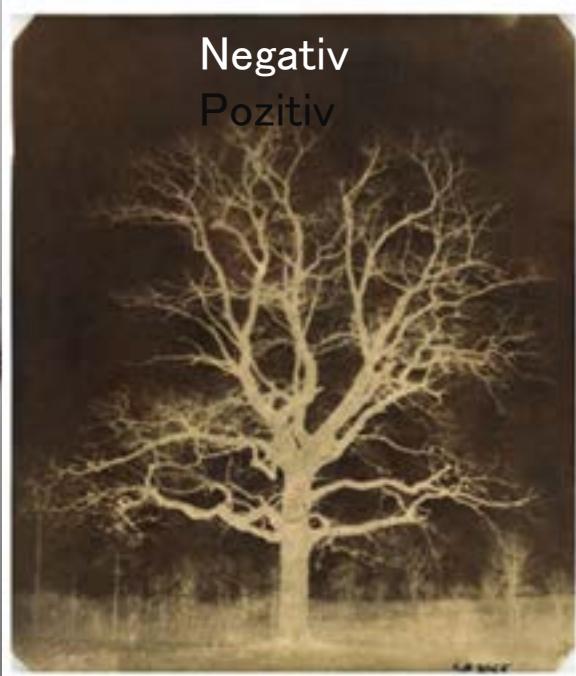

Nakon što je 1839. Daguerreov izum, nazvan dagerotipija, bio je predstavljen javnosti, reakcija je bila izuzetno dobra. Učenjak Helmut Gernsheim u svojoj knjizi History of Photography piše: "Vjerojatno nijedan izum u povijesti nije tako silno oduševio ljude i tako brzo osvojio svijet kao što je to učinila dagerotipija." Jedan čovjek koji je prisustvovao skupu na kojem je izum bio predstavljen javnosti napisao je: "Sat vremena kasnije ljudi su nahrlili u optičarske radnje, no u njima nije bilo dovoljno instrumenata za to silno mnoštvo ljudi koji su se željeli okušati u izradi dagerotipija. Nekoliko dana kasnije na svim pariškim trgovima mogle su se vidjeti tamne kutije s tronožnim postoljima koje su bile postavljene ispred crkvi i palača. Svi fizičari, kemičari i drugi učeni ljudi iz glavnog grada laštili su posrebrene ploče. Čak ni imućni trgovci nisu mogli odoljeti iskušenju da žrtvuju nešto novca kako bi uživali u čarima tog najnovijeg izuma, pa su tako trošili novac na jod i živine pare." Pariške su novine tu novu modu nazvale dagerotipomanija. Britanski znanstvenik John Herschel bio je toliko oduševljen kvalitetom dagerotipija da je napisao: "Te se slike bez pretjerivanja može nazvati čudom." Neki su tom izumu čak pripisivali magičnu moć. No nisu svi oduševljeno prihvatali taj novi izum. Godine 1856. napuljski kralj zabranio je izradu fotografija, vjerojatno zato što su se one povezivale s bacanjem uroka.

William Henry Fox Talbot

William Henry Fox Talbot Hrast zima 1842/1843

William Henry Fox Talbot (1800 - 1877) KALOTIPIJA

"Slikar oka često će biti ushićen gdje obični ljudi ne vide ništa izvanredano."

1841.

William Henry Fox Talbot patentirao je prvi negativ-pozitiv proces koji je nazvao **talbotipija** kasnije prozvana **kalotipija**. Njegova intelektualna znatiželja zagrli polja matematike, kemije,

astronomije, i botanike; filozofije i filologije; egiptologije, klasika, i povijest umjetnosti. Talbot je objavio sedam knjiga i gotovo šezdeset znanstvenih i matematičkih članaka, i zapisa eksperimenata i iskustava.

Iako je u to vrijeme slava pripala daguerotipiji znamo da je jedinstvena vrijednost negativa kao izvora više otiska u konačnici pobijedu donjelu Tablotu..

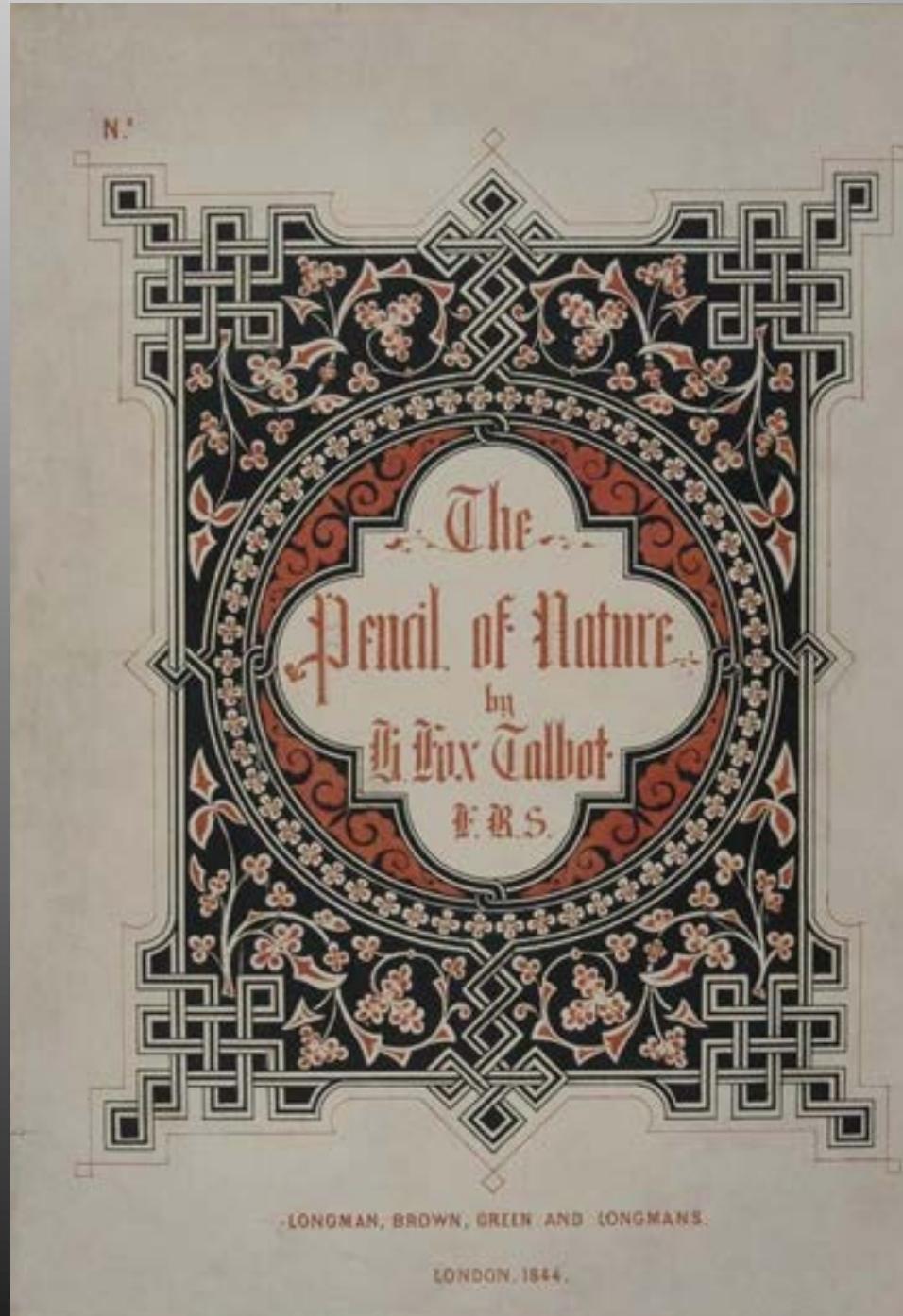
Engleski fizičar William Henry Fox Talbot bio je uvjeren da je on izumio fotografiju, pa se iznenadio kad je čuo za Daguerreov izum. Talbot je u cameru obscuru stavljao listove papira premazane srebrnim kloridom. Dobivene negative premazao bi voskom kako bi postali prozirni. Potom bi ih stavio na drugi papir i izložio Sunčevoj svjetlosti te tako dobio pozitive. Premda Talbotove fotografije u početku nisu bile tako dobro prihvaćene i kvalitetne kao Daguerreove, Talbotov je postupak imao više potencijala za daljnje usavršavanje. On je omogućio da se od samo jednog negativa izradi više fotografija. Osim toga, papirnate fotografije bile su jeftinije i praktičnije od osjetljivih dagerotipija. Talbotov se postupak još i danas koristi u izradi fotografija, dok su se dagerotipije, unatoč svojoj prvobitnoj popularnosti, s vremenom prestale koristiti. No Niepce, Daguerre i Talbot nisu bili jedini koji su smatrali da zaslužuju zvati se ocem fotografije. Nakon što je Daguerre 1839. objavio svoj izum, pojavilo se još najmanje 24 ljudi iz raznih dijelova svijeta, od Norveške do Brazila, koji su tvrdili da su već prije njega izumili fotografiju.

Talbotov zavod u Redigenu kalotipija 1844.

William Henry Fox Talbot izdao je 1844. "The Pencil of Nature". Olovka prirode", prvu knjigu ilustriranu s originalnim fotografskim otiscima i dizajniranu da pokažu potencijal fotografske publikacije. U knjizi su opisana njegova fotografska postignuća

Korice Talbotove knjige Olovka prirode 1844.

François Arago
9 siječnja 1839.

[na sjednici Francuske Akademije znanosti opisuje proces dagerotipije](#)

Fizičar Fransoa Arago (Francois Arago), kojem je pripala čast da predstavi novo otkriće, dagerotipiju, 1839. godine u francuskoj Akademiji nauka, naglasio je da baš priroda sama, odnosno, svjetlost reproducira oblike i proporcije stvari sa gotovo matematičkom preciznošću. Kada je te iste godine Vilijam Henri Foks Talbot (William Henry Fox Talbot) upoznao Kraljevsko društvo u Londonu, sa “fotogeničnim crtanjem”, podvukao je da je riječ o procesu kojim se “objekti u prirodi mogu ocrtati bez pomoći umjetnikove olovke.” On je pisao da je na ideju o kalotipiji, odnosno o fotografiji, došao za vrijeme puta po Italiji 1833. godine, skicirajući pejzaž oko jezera Komo uz pomoć kamere opskure. Razmišljaо je tada kako da lijepе slike prirode trajno utisne na papir, jer kamera opskura nije mogla da zadrži projeciranu sliku. Foks Talbot je smatrao, kao i mnogi umjetnici i fotografi u prvim decenijama otkrića fotografije, da je fotografска kamera samo još jedan novi instrument mehaničkog zapisivanja prirodnih slika.

Boulevard du Temple, Pariz Prva je fotografija na kojoj je zabilježeno ljudsko biće. Dagerotipija je snimio u Parizu Louis Daguerre (1787-1851), na datum između 24. travnja i 4. svibnja 1838. Vrijeme izlaganja bilo je više od deset minuta

AH, NE MADAME! Fotografija ne može da laska

Tu:

Kad zauzmeš pozu, popraviš kragnu
kovrđe – Apoleonov predstavnik na zemlji
ugrabi samo dobrog svjetla tren, za tri
rečenice: “Sada je počelo” – “Samo mirno
gospodine” i “Gotovo”.

I gle! Tako mi Boga, evo ti lica
na srebrnoj ploči skinutog
nebeskom i čudnom mezzatintom
pomalo nalik na staru graviru.
Boga mu! Svi u glas: “Što gadno sliči”
No istina prijatna nije
Ni princu ni seljaku.

Napoleon on his Imperial throne by [Jean Auguste Dominique Ingres](#)

NiccolòPaganini

“Tu točnost ja bi želio da dostignem.
Ona je za divljenje – ali čovjek nesmije da kaže.”

Svečano je priznao Jean Auguste Dominique Ingres 1780.–1867.

PRAVLJENJE UMJESTO SNIMANJA FOTOGRAFSKIH SLIKA – visoka umjetnost

William Lake Price Don Kihot 1855.

Kritičari u to vrijeme nisu bili načistu s pitanjem; ŠTO JE FOTOGRAFIJA? Je li fotografija, umjetnost, nauka, pomalo jedno i drugo ili ni jedno ni drugo. Većina umjetnika i kritičara koja se fotografijom bavila nije uočila specifične mogućnosti fotografske tehnike. Pravile su se neumjesne usporedbe između slikarstva i fotografije. Od fotografa se traži da umjesto “gole reprodukcije stvarnosti” prave fotografije koje bi “zapalile maštu poučavale, pročišćavale i oplemenjivale.” “Fotografiju čekaju nove tajne za osvajanje, ona treba da izmisli nove Madone, i da zamisli nove ideale. Možda će u fotografiji biti Rafaela, Tiziana.” Prve ekskurse s umjetničkim tendencijama napravio je već 1845. J.E. Mayall, koji je napravio seriju od 10. dagerotipija kao ilustraciju Očenaša. 1855. William Lake Price, slikar i akvarelist, zapanjio je sve Don Kihotom i drugim kompozicijama u akademskom stilu. Ove kompozicije su najavile “pravljenje umjesto snimanja fotografskih slika”. Piktoralizam će potrajati do 1910., a u rubnim dijelovima Europe i do 1918.

Rasipnost
Marljivost

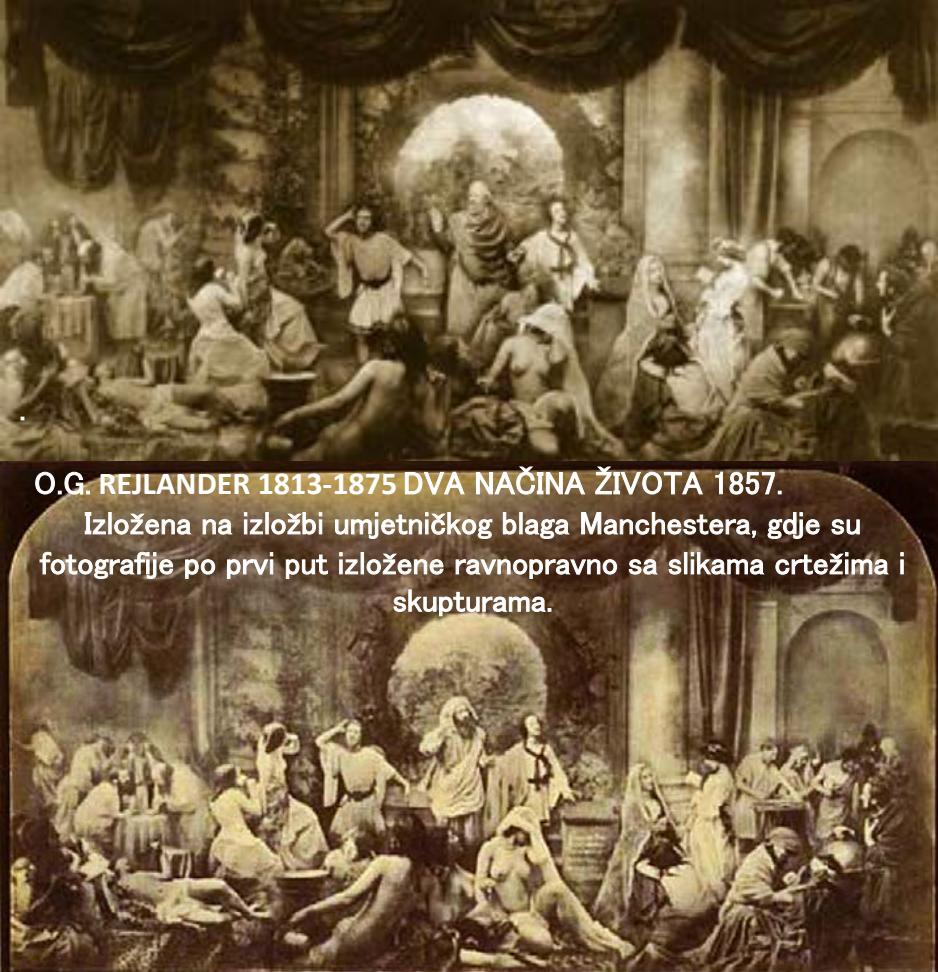
Pokajanje

Oskar G. REJLANDER 1813-1875 DVA NAČINA ŽIVOTA 1857.

(druga verzija)

Smatra se da je najambicioznija alegorijska kompozicija u povjesti fotografije. Kompozicija predstavlja dva životna puta između kojih mladi ljudi treba da se opredjele. Marljivost je na desnoj strani, a Rasipanje na lijevoj strani, sa Pokajanjem u sredini. Sa ljeve strane vidimo prostituciju, kockanje, izležavanje; sa druge desne strane su rad, obrazovanje, religija, porodica. U sredini je figura starog čovjeka koji nema potpuno jasan stav, ali kao da sa sažaljenjem gleda ka ljevoj strani, i kreće ka desnoj, ka dobru. (Izgleda da uloga starca na prvoj verziji nije bila potpuno jasna, pa je napravljena i druga verzija tiska, gdje je on okrenut u desno i jasnije podržava rad, dobrotu i poštenje).

O.G. REJLANDER 1813-1875 DVA NAČINA ŽIVOTA 1857.

Izložena na izložbi umjetničkog blaga Manchestera, gdje su fotografije po prvi put izložene ravnopravno sa slikama crtežima i skulpturama.

Da će fotografija trajno biti mali sluga realizma – možda na najbolji način svjedoči fotografija Dva načina života koju je montažom više od 30 fotografija napravio Oskar Gustav Rejlander davne 1857. godine oko 133 godina prije prvog Photoshopa. Ova kompozicija (oko 75x40cm) dočekana je oštrom kritikom struke jer gola tijela (iako svakodnevna pojava Viktorijanskog perioda) posredstvom fotografije kao da su dobila "isuviše realni", prljavi karakter. (U Škotskoj je bila izložena samo dosta joj polovica slike.) Glavni razlog kritike je bio montaža i predstavljanje realističkim medijem fotografije, koja predstavlja mehanički zabilježen crtež svjetlosti i da je to najviši domet fotografije – da bilježi istinu. Tehnika kolažiranja ovdje korišćena u konceptu je skoro ista digitalnim tehnikama koje se danas koriste. Potrebno je snimiti više zasebnih fotografija, isjeći ih i uklopiti u pozadinu. Za velike predmete mogu se snimiti manje makete koji će u kompoziciji izgledati mnogo veće (tako su ovdje snimljeni stubovi i velike draperije). Foto montaža nije uzimala maha sve do početka 20. stoljeća, kada je pod okriljem Dadaizma, ustanovljena ova tehnika manipuliranja fotografiskom slikom. Zasnivala se na "vizuelnoj anarchiji", na "cjepanju" fotografije iz svog konteksta i uklapanjem sa raznim drugim fotografijama, ilustracijama, novinskim isjećcima i sl. Doživjela je veliku upotrebu u novinama, propagandi i plakatima, a odražavala je izvesni bunt protiv umetnosti Salona, ali je podstaknuta i avantgardnim umjetničkim pokretom koji joj je prethodio.

Dva načina života doživjela je veliki uspjeh jer ju je kupila kraljica Viktorija (zbog moralne poruke) i poklonila princu Albertu čiji je kabinet krasila.

H.P. Robinson SVITANJE I ZALAZAK SUNCA 1855.

Robinson je bio i značajan pisac više knjiga o fotografiji, a najviše utjecaja na piktorijalizam ostvario je svojom knjigom **Pictorial effect in photography 1869**. Robinsonov način rada zahvatio je ogroman broj fotografa i praktično postao mainstream koji je imao utjecaj i nakon 1900.

“Nama se ove slike čine kao pogreška. U najboljem slučaju, možemo se nadati golom naturalističkom prikazu. Savršenstvo se ne može postići i imaginacija je zamjenjena prisutstvom činjenica”

The Athenaeum

Henri P. Robinson Fading Away (1858) "blijedi" Isčeđivanje - Nestajanje

Njegova je treća i najpoznatija kompozitna slika, fotografija, koja je bila manje pretenciozna po temi i sastavljena od samo 5 negativa od Rajlenderove Dva načina života i dmah je prihvaćena kao moderno i morbidno i postala popularna te postigla uspjeh na izložbama. Ovom i drugim kompozicijama stvoren je stil kao SLIKOVNA FOTOGRAFIJA.

H. P. Robinson Studija za fotografiju, 1860.

H. P. Robinson Ona nikada nije ispričala svoju ljubav, 1858.

Robinsonov način rada smatran se oprečnim izvornoj fotografskoj tehnički jer je sliku gradio stupnjevitom od više fotografija. Najprije bi izradio studiju slike odnosno skicu kompozicije koju bi podijelio u više djelova prema kojima je fotografirao pojedine osobe ili grupe likova, onda izradio fotografije koje bi obrezivao i zatim ljepio na posebno fotografiranu pozadinu te ih po potrebi prekrivao fotografijama koje su prikazivale prednji plan. Nakon što bi od svih fotografija sastavio kompoziciju slike pažljivo su se retuširali sastavci fotografija tako precizno i tonski ujednačeno da se nisu mogli primjetiti spojevi nakon što bi se tako pripremljena slika ponovno fotografirala.

Danas će mnogi postaviti pitanje pa zašto je na tako komplikiran način stvarao sliku, što nije mogao osobe (fotomodeli) jednostavno razmjestiti i odjednom fotografirati cijelu grupu. Vjerovatno jedan od razloga je bila duga eksponirajuća vremena, no vjerujem da tada i danas kada koristimo Photoshop razlog je isti a to je da fotografija bude onakva kako smo je zamislili a ne onakva kako je uz ograničene tehničke, materijalne ljudske i ostale okolnosti fotografija uspjela. Stoga pravi fotografi umjetnic koristiti će sve mogućnosti koje su im dostupne i pronaći da naprave fotografiju kako su je zamislili, a šklijocala će se zadovoljiti srećom, slučajnošću odnosno onim što dobiju iz aparata jer nemaju kreativnosti, nisu stvaraoci već robovi tehničke slike. Zato je potrebno preispitati povijest fotografije, fotografsku kritiku i estetiku fotografije i njen vizuelni jezik.

Honoré Daumier 1863. „Nadar uzdiže fotografiju u visine umjetnosti“

„Nadar uzdiže fotografiju u visine umjetnosti“. Ne, to nije rečenica kakvog površnog kunsthistoričara koji želi istaknuti svu veličinu francuskog fotografa Félix-a Nadara i pritom ne reći ništa. Ta se rečenica, naime, nalazi na karikaturi iz 1863. koju potpisuje jednako slavni umjetnik Honoré Daumier, a ona pak prikazuje Nadara koji u balonu nadlijeće Pariz i sve snima fotografiskom kamerom.

Istovremeno jedan od najgorčenijih protivnika fotografije bio je Charles Baudelaire. Tvrđio je kako fotografija nema prava na kreativnost jer je stvorena samo zato da bi se laskalo taštini onih koji se ne razumiju u umjetnost. Pjesnik je odbijao priznati zbilju snimljenu kroz objektiv, smatrajući da će tako biti osporeno njegovo pravo na rafiniraniju spoznaju stvarnosti.

Baudelaire je u svojem prikazu pariškog Salona 1859. pisao i o fotografiji i nije se nimalo povoljno izrazio o njoj. Baudelaire joj je dopustio dokumentarnost, ali mu nikako nije išlo u glavu kako je jedna "tako glupa urota" mogla naći svoje mjesto među lijepim umjetnostima.

"Treba dakle da se vrati na svoju pravu zadaću, što znači da joj valja postati poniznim slugom znanosti i umjetnosti kao što je to štamparstvo ili stenografija, koji nisu ni stvorili ni zamijenili literaturu"

Unatoč svojoj osudi fotografije kao utočišta za propale slikare, pjesnik se je nekoliko puta fotografirao. Bio je impresioniran portretom kojeg mu je napravio Carjat te ga hvali i kaže "nisu savršeni, ali samo zato jer savršenstvo je nemoguće".

Ovaj portret je direktni, realističan i impresivan u svojoj jednostavnosti. Cartje ne koristi dekoraciju raskošnim inventarom što bi ovuklo pažnju već čistu pozadinu te je dobro izražena intelektualna snaga modela.

Charles Baudelaire, 1862. fotograf: Étienne Carjat (1828 – 1906)

Ponajviše je poznat među jezikoslovcima, leksikografima i liturgičarima. Međutim, ovaj svestrani redovnik-franjevac trećoredac glagoljaš, svećenik i znanstvenik na mnogim je područjima ljudskoga interesa ostavio svoga traga i ujedno originalnog prinosa. Tako se uz sve drugo bavio fotografijom, florom, faunom, astronomijom, ali i kartografijom.

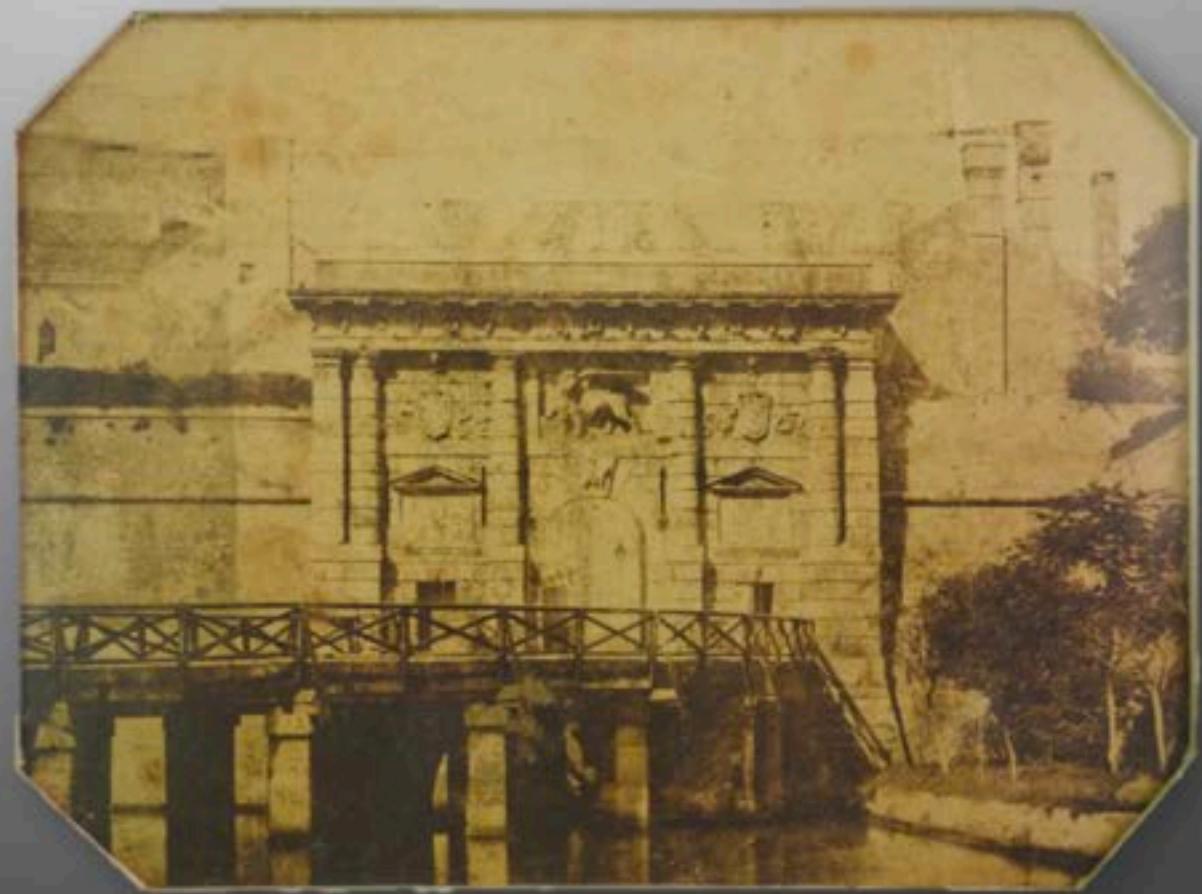
Opća kulturna vrijednost sačuvanih papirnih negativa, zameci znanstvene (teleskopske i mikroskopske) fotografije, prve fotografске PANORAME, ispitivanje likovnih potencijala fotografije, širok dijapazon eksperimenata - samo su neke od značajki koje svrstavaju fra Dragutina Parčića među najistaknutije rane fotografе u Hrvata. Najranija Parčićeva datirana fotografija snimljena je u Prvić-Luci 1859.

Fra DRAGUTIN PARČIĆ

VRBNIK 1832. – RIM 1902

Kvalitetna fotografija na
termoskopidu, mreža papira 11,5
x 13,7 cm, odrezanom kutom
(kat. br. 28), prikazuje horizontale
snimljena Kopnena vrata sa
stariim mostom na kamenim
stupovima, koji prešćeca doru.
U levu stranu slike [2137], Parčić
je ocito vrlo pozno slagao
elemente slike da bi uskladio
simetričan način snimanja sa
simetrijom zrele renesanse na
Kopnenim vratima. Strogu
kompoziciju u kojoj središnji
polozaj Kopnenih vrata
potencira njihovu staticnost,
dynamizira podjednako
simetrična igra vodoravnih crta
mosta i arhitrava, te okomice
kamenih pilona mosta,
toskanskih stupova na Vratima i
dimnjaka na susjednim
zgradama. Sve je podređeno
čistoj, jasnoj i razgovijetno
točnoj informaciji, kakva
dolikuje takvu spomeniku koji
se u svojoj dugovječnoj povijesti
prvi put našao pred
fotografskim aparatom.

DRAGUTIN PARČIĆ Zadar – Kopnena vrata

Za fotografiju može se utvrditi da je snimljena
prije sredine 1861. godine jer se na njoj se vidi
stari drveni most koji je srušen 20. srpnja 1861.,
a na njegovu mjestu podignut novi, širi i s
drukčijom ogradom

Eclisse del Sole.

Ora 31 Decembre 1861 - Principio Zara ore 3 m..

Parčić je 31.12.1861. u Zadru snimio tri faze pomrčine Sunca, što je za ono vrijeme bio izuzetno složen pothvat s tehničke strane (tri fotografije po $3,5 \times 4,5$ cm nalijepljene jedna uz drugu). To je **prva** astrofotografija u Hrvatskoj i **peta** u svijetu.

Nemirnu Parčićevu duhu nije trebalo puno da nakon što je uspio pričvrstiti aparat na teleskop i snimiti Sunce, ponovi taj postupak s mikroskopom i snimi nevidljive forme mikrosvijeta (redoslijed je mogao biti i obrnut). Njegova mikroskopska fotografija nekih kristaličnih nakupina ($9 \times 12,5$ cm), također pripada među pionirske snimke te vrste. Uz nju ide i duhovito uvećana snimka obične buhe ($6,5 \times 9,5$ cm). Na tim trima slikama utemeljeni su počeci znanstvene fotografije u Hrvatskoj.

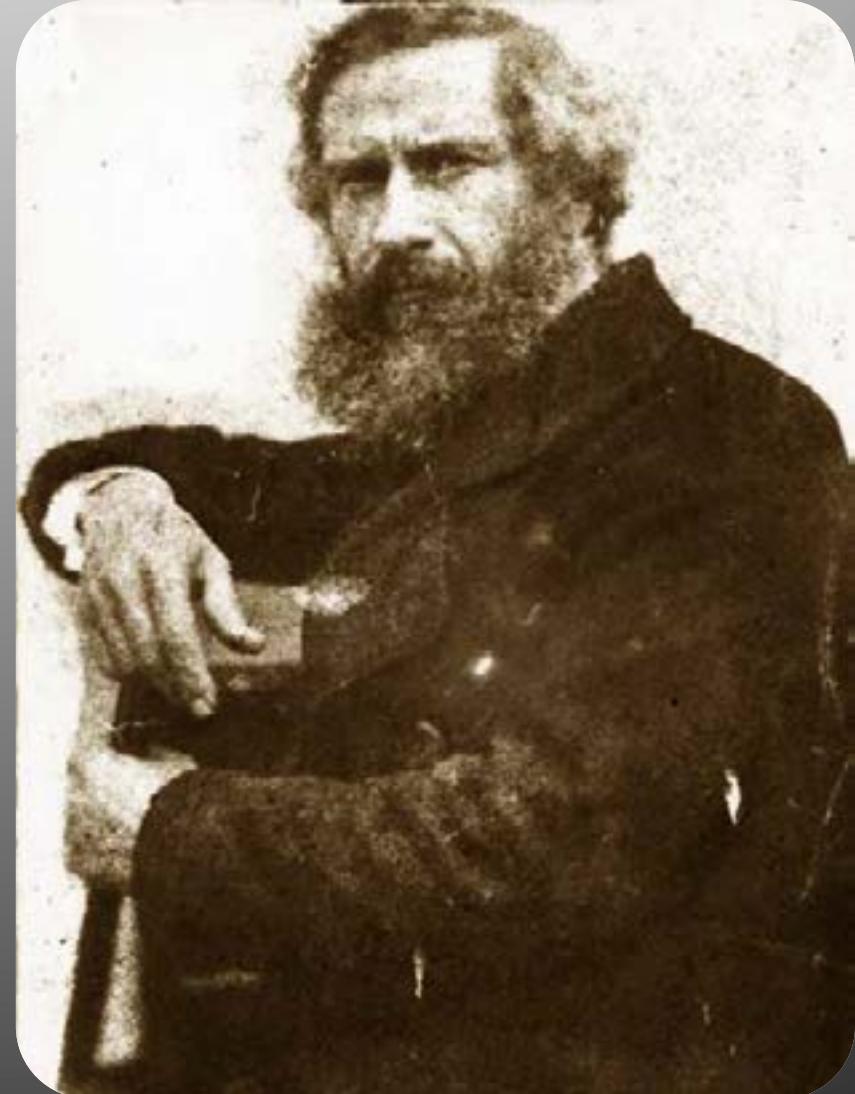

Zahvaljujući stručno provedenu postupku njegovi su negativi i danas praktično uporabljivi, dok im je kulturno značenje od neprocjenjive vrijednosti. To su, uz jedan takav negativ zagrebačkoga fotografa Juliusa Hühna [1851], jedini fotografski specimeni te vrste u Hrvata.

U Parčićevu fotografskom postupku, pak, isto je značenje imao i način izrade pozitiva. Odraz optičke slike u cameri obscuri i njezino fiksiranje na papiru uz pomoć fizikalno-kemijskih procesa za nj nije bio nikakav misterij. Zanimalo ga je puno više od toga: želio je znati je li fotografija prirodan fenomen ili artefakt kao tradicionalno slikarstvo i grafika; može li se nadzirati geneza automatske slike, odnosno dokle seže uloga snimatelja u stvaranju fotografije.

Fotografskoj aktivnosti Dragutina Parčića nije se poklanjala pozornost sve do početka 1969., kada je u zagrebačkom Muzeju za umjetnost i obrt počelo proučavanje dijela njegove fotografске ostavštine iz Arhiva staroslavenske akademije u Krku. Do 1972. godine mr. Nada Grčević stručno je obradila, katalogizirala i objavila cijelu Parčićevu fotografsku baštinu, a 1977. prvo u Zadru, a potom 1978. u Zagrebu izložila dio njegova fotografskoga opusa. Ukupno je obradeno 89 specimena. Među njima je osobito važno 17 odlično sačuvanih i još uvijek uporabljivih papirnih negativa, od kojih dva nisu eksponirana. Tu su nadalje dvije fotografije Prvić-Luke, šest fotografija Preka na otoku Ugljanu i okolice, fotografija neidentificirane kuće s pergolom, **stereosnimka Krka**, dvije mikrosnimke, tri snimke pomrčine Sunca, veduta Monte Cassina, nekoliko reprodukcija, te veći broj portreta.

Parčićeve slikarske ambicije i njihovo preklapanje s fotografijom najbolje se zrcale u portretu. Njegov Muškarac s bradom, veličina negativa 9,2 × 6,9 cm) nije slika sretnoga trenutka već studiozne porabe izražajnih mogućnosti medija. U njemu je sažet cjelokupan potencijal kalotipije. Sve njezine prednosti i ograničenja iskorištene su na najbolji mogući način. Duga ekspozicija koja kalotipiju čini neprikladnom za portretiranje, potencirala je energičan i prodoran pogled Čovjeka s bradom, izdvajajući ga time iz galerije tipologiziranih likova obrtničkih fotografskih radionica. O tome nepoznatu čovjeku najrječitije govori prirodno istaknuta šaka i mojsijevski dug kažiprst desne ruke, dok skulpturalno postavljen položaj tijela daje fotografiji dojam monumentalnosti. Istodobno, redukcija karakteristične oštchine optičke slike te poraba tonalnih učinaka i dramatičnoga rasporeda crno-bijelih masa, pokazuje da se automatizam kamere može vrlo djelotvorno podrediti individualnome stvaralačkom senzibilitetu. Pri tome, Čovjek s bradom nije ništa izgubio od izrazitih odlika fotografije.

Posebnu skupinu čini nekolicina fotografija Preka na otoku Ugljanu, sučelice otočiću Galevcu i Samostanu sv. Pavla u kojemu je Parčić bio predstojnikom. To su ponajprije panorama Preko I plavkasto smeđe tonirana fotografija na polumat papiru $7,3 \times 32,3$ cm (kat. br. 20), sastavljena od pet snimaka.

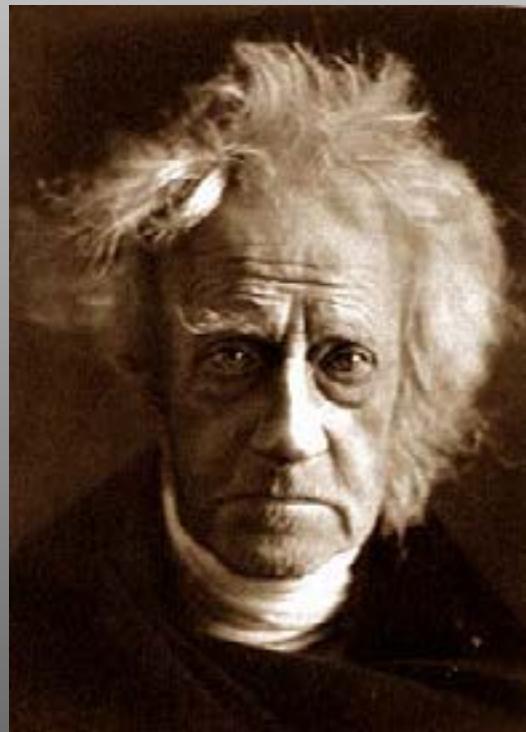
Parčićeva intelektualna značajka nije se mogla ograničiti samo na posvojenju tehnike novoga načina automatske izrade slika pojedine zbiljnosti. Morao je ispitati ne samo kapacitet već i samu narav novog medija. Poznavao je znanstvena načela fotografске tehnologije. Odraz optičke slike u cameri obscuri i njezino fiksiranje na papiru uz pomoć fizikalno-kemijskih procesa za nj nije bio nikakav misterij. Zanimalo ga je puno više od toga: želio je znati je li fotografija prirodan fenomen ili artefakt kao tradicionalno slikarstvo i grafika; može li se nadzirati geneza automatske slike, odnosno dokle seže uloga snimatelja u stvaranju fotografije.

Premda nevelika, Parčićeva fotografksa ostavština iznenadjuće je bogata i važna. Možda čak najvažnija kolekcija rane fotografije u Hrvata. Prije svega zbog izvanrednih papirnih negativa, ali također zbog tematske i tehnološke raznolikosti, pa čak i zbog naznaka umjetničkih pretenzija. Nije teško prepostaviti da ga je fotografiji privukao afinitet za slikarstvo, ali podjednako i zanimanje za tehničke znanosti, osobito kemiju i fiziku. Fotografija je bila spektakularna novost kojoj znatiželjni Parčićev duh nije mogao odoljeti. Teže je, međutim, zamisliti da je fotografiju upoznao zahvaljujući oduševljenu zanimanju za glagoljicu!

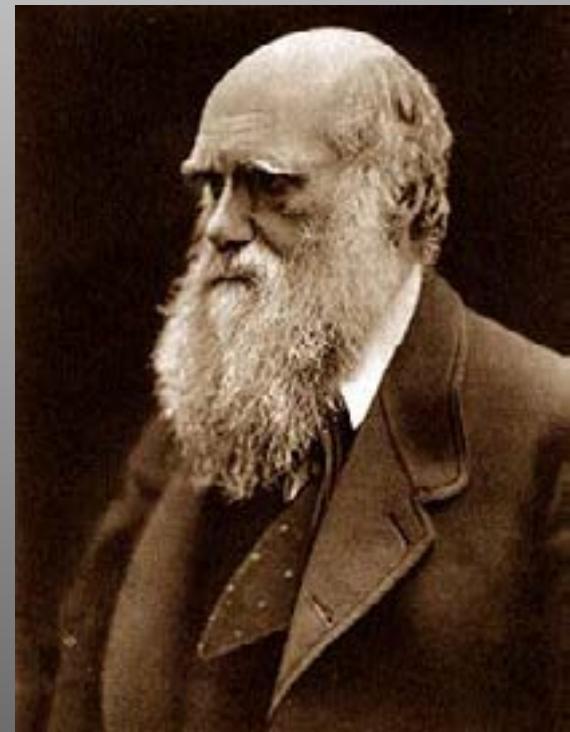
Logotip: Drag. PARČIĆ (glagoljicom)Svetloslikar na Galevcu, 1863.

Parčić nije bio čovjek bez umjetničkih ambicija. Na poleđini nekih fotografija je otisak pečata s glagoljskim pismom Svjetloslikar na Galevcu 1863. U njegovu rječniku iz 1858. nema riječi fotograf, ali se 1868. pojavljuje kao svjetlopisac (svjetlopis, svjetlopisni)! Sebe naziva svjetloslikarom, a tumači da riječ fotograf znači svjetlopisac. Zajedno je kao istaknut jezikoslovac dobro osjećao razliku među konotacijama pojmljova slikar i pisac. Za sebe je rezervirao pojmom slikara.

SIR JOHN HERSCHEL 1867.

Julia Margaret Cameron (1815 - 1879)

CHARLES DARWIN 1869.

Sa 48 godina počela se baviti fotografijom koja je za nju bila "božanska umjetnost i postala je pionir portreta u gro planu i uspjevala je da kroz vanjski izgled prodre do duše ličnosti. Ona ulazi u povijest kao jedna od prvih koja najavljuje ono umjetničko u ovom mediju. Da, vidi se jasan utjecaj kršćanske umjetnosti i prerafaelita u izboru motiva, ali eksperimenti na koje se odlučuje prilično su intrigantni za devetnaesti vijek. Njezina djeca - anđeli skoro da su uvjerljivi kao takvi, blaga neostrine u nekim planovima kreira sanjivu i, koliko je to moguće, nadrealnu atmosferu. Još jedna mogućnost aparata - dubinska oština, odnosno neostrine, nešto potpuno strano prije fotografskoj likovnosti.

Peter Henry Emerson – branje lopoči 1885.

Peter Henry Emerson "Ricking the reed" 1886.

Peter Henry Emerson bio je pisac i fotograf, jedan od "usamljenih" individua koje uporno prosvjeduju protiv retuš približavanja fotografije slici. Propagirao je fotografiju kao umjetnost koja ima vlastite kvalitete izražavanja, još uvijek neistražene, objavljivao članke o tome kako koristiti mogućnosti ovog nezavisnog medija i prezentirati stvarnost koju vidi ljudsko oko i na način na koji je vidi, bez likovnih efekata kojima bi ona bila bliža slici ili grafici. Godine 1890. objavio je i sarkastičan pamflet Smrt naturalizma u fotografiji, vidjevši rasprostranjenost piktorijalnog pristupa. U svom radu koncentrira se na prizore iz svakodnevnice, nešto poput Kurbega u slikarstvu, ali pročišćava ih od crtačkih efekata.

**Any school-boy or girl can make
good pictures with one of the
Eastman Kodak Co.'s
Brownie Cameras**

\$1.00

\$1.00

Brownies load in daylight with film cartridges for 6 exposures, have fine meniscus lenses, the Eastman Rotary Shutters for snap shots or time exposures and make pictures $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ inches.

Brownie Camera, for $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ pictures,	.	.	.	.	.	.	.	\$1.00
Transparent-Film Cartridge, 6 exposures, $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$,	.	:	:	:	:	:	:	.15
Paper-Film Cartridge, 6 exposures, $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$,	.	:	:	:	:	:	:	.10
Brownie Developing and Printing Outfit,	.	:	:	:	:	:	:	.75
Brownie Removable Finder,	.	:	:	:	:	:	:	.25

Take a Brownie Home for Christmas.

Brownie circulars and
Kodak catalogues free
at the dealers or by mail.

EASTMAN KODAK CO.
Rochester, New York.

SVIMA DOSTUPNA

Krajem 80-ih godina 19. stoljeća mnogi ljudi koji su se željeli baviti fotografijom nisu to mogli jer je izrada fotografija još uvijek bila skupa i komplikirana. A onda je 1888. George Eastman izumio Kodak, prenosiv i vrlo praktičan kutjasti fotoaparat u kojem se nalazila rola savitljivog filma. Time je mnogim ljudima omogućio da se amaterski bave fotografijom. Nakon što bi potrošili rolu filma, ljudi bi poslali čitavi aparat u tvornicu. Tamo bi tehničari razvili film, stavili u aparat novi film i poslali ga natrag zajedno s razvijenim fotografijama. Sve te usluge nudile su se po vrlo povoljnoj cijeni. Slogan kompanije Kodak: "Vi samo snimajte, mi ćemo napraviti sve ostalo" nije bio nikakvo pretjerivanje. Tako je bavljenje fotografijom postalo dostupno širokim masama. Danas se u svijetu godišnje napravi nekoliko milijardi fotografija, iz čega je vidljivo da ljudi još uvijek pokazuju veliko zanimanje za taj izum.

Karlo Drašković (Bratislava, 1873. – Beč, 1900.) bavio se fotografijom u vrijeme kad je nova nacionalna romantika zahvatila i prožela kulturni i društveni život, a njegove su nam preokupacije jasne prema njegovim slobodno izabranim motivima. Snimao je narodne nošnje, seljake, krajolike i arhitekturu. Prve sačuvane snimke datiraju iz 1892. godine. Postigao je vrhunsku likovnu i tehničku vrsnoću fotografije, pa je 1895. primljen u članstvo jednog od najelitnijih europskih fotoklubova, Wiener Camera Cluba. Iz razdoblja 1894. - 1899. sačuvano je nekoliko stotina njegovih snimaka (negativa, pozitiva i dijapozitiva). Posebice su zanimljive dvije fotografije zaustavljenog pokreta – Skoka Stjepana Erdödyja, 1895., na kojima njegov ujak Stjepan Erdödy preskače klupu. Bilježeći trenutak zaustavljenog pokreta, ovo su prvi primjeri takozvane moment fotografije u Hrvatskoj te spadaju među najranije primjere ovakve fotografije u svijetu. Naturalističkim portretima ljudi s margine (Prosjak, dijapozitiv, 1894.; Zatvoreniči iz Lepoglave, 1897.) uvodi socijalni smjer u hrvatsku fotografiju. Njegov pristup krajoliku prepoznaje se u kasnije oblikovanoj estetici tzv. zagrebačke škole

1. Matka Trinpati. Autoportrét s fotografií svou. Říčky

Fotografija postaje za mene čudan medij, nov oblik halucinacije: lažna na nivou percepcije, istinita na razini vremena: halucinacija na neki način ublažena, skromna, obostrana (s jedne strane “to nije ovdje”, s druge “ali to je bilo” luda slika, okrznuta stvarnim.

Paradoks isto je stoljeće izumilo Povijest i Fotografiju. Ali povjest je sjećanje proizvedeno prema pozitivnim receptima, čisti intelektuani diskurs koji poništava mitsko Vrijeme; a Fotografija je sigurno, ali hlapljivo svjedočanstvo; tako da danas priprema našu vrstu na slijedeću nemoć: da uskoro neće više moći, osjećajno ili simbolično, pojmiti trajanje: doba fotografije ujedno je doba revolucija, protesta, atentata, eksplozija, ukratko nestrpljivosti, svega što nječe zrenje.

Roland Barthes

SVJETLA KOMORA

Vittorio Sgarbi autor Petar Trinajstić 2012.

MI FOTOGRAFIRAMO KAKO BISMO POKAZALI DA JE ONO ŠTO
STOJI PRED NAMA VEĆE I ZANIMLJIVIJE OD NAS SAMIH

ŠTO JE FOTOGRAFIJA ?

Fotografija je tehnika digitalnog ili kemijskog zapisivanja prizora iz stvarnosti na sloju materijala koji je osjetljiv na svjetlost koja na njega pada. Riječ dolazi od grčkog $\phi\omega\varsigma$ phos ("svjetlo"), te $\gamma\rho\alpha\phi\iota\varsigma$ graphis ("crtanje") ili $\gamma\rho\alpha\phi\eta$ graphê, koje zajedno znače otprilike "crtanje pomoću svjetla".

(Wikipedija)

ZAGONETKA FOTOGRAFIJE

- U mnogim zemljama “činom fotografiranja” naziva se onaj kratki trenutak kada je pritisnut okidač na fotoaparatu i svjetlo prolazeći kroz objektiv na filmu ili digitalnom čipu ostavlja svoj trag, stoga se autorom fotografije smatra osoba koja je pritisnula okidač, no sveukupni rad na stvaranju fotografije je daleko složeniji postupak jer on u osnovi uključuje zamišljanje, stvaranje i prezentaciju fotografskog djela, što otvara brojna pitanja i nedoumice na koje se nude različiti odgovori koji su vrlo često međusobno suprostavljeni, stoga fotografija je još uvijek svojevrsna zagonetka.

JE LI FOTOGRAFIJA luda ili mudra?

- Luda ili mudra? Fotografija može biti jedno i drugo; mudra ako njezin realizam ostane relativan, umiren estetskim ili empirijskim navikama (listati časopis kod frizera, zubara); luda, ako je taj realizam apsolutan, i, ako se tako može reći, izvoran, vraćajući zaljubljenoj i prestrašenoj svijesti samo pismo Vremena; a to je kretanje koje odvodi, koje premješta tok stvari, i ja bih ga na kraju nazvao fotografskom ekstazom.
- Takva su dva puta Fotografije. Na meni je da izaberem, da podvrgnen njezin prizor civiliziranom kodu savršenih iluzija, ili da se suočim u njoj s buđenjem nedostupne stvarnosti.

15. travnja – 3. lipnja 1979. Roland Barthes SVJETLA KOMORA bilješka o fotografiji

ŠTO JE SPECIFIČNO FOTOGRAFSKO U FOTOGRAFIJI?

- Ono što je specifično fotografsko u fotografiji označava pojam “fotografičnosti” kao začuđujući spoj bespovratnog i nezavršivog što se ostvaruje kroz nekoliko etapa i danas na dva osnovna načina fotografiranja FILMSKI KEMIJSKIM PROCESOM i DIGITALNO RAČUNALNIM PROCESOM kroz dvije onovne faze;
- **BESPOVRATNU ili PRVU FAZU i NEZAVRŠIVU ili DRUGU FAZU**
BESPOVRATNU ili PRVU FAZU čini bilježenje i fiksiranje fotografске slike na medij(filmski pozitiv ili negativ, te čip odnosno karticu, CD, DVD ,računalni disk na osnovu kojeg će se stvarati različiti oblici fotografskog djela u drugoj fazi. Jedno od bitnih obilježja fotografičnosti u prvoj fazi je i dubinska oštrina (ovisna o žarišnoj daljini i otvoru blende objektiva) kojom se u velikoj mjeri reducira plan ili polje dubinske oštirine i tako transformira, mijenja odnosno naglašava bitno oku vidljivo na fotografskoj slici u odnosu na vidljivo u stvarnoj slici u realnosti.Ovo se obilježje pod utjecajem fotografije počinje koristiti i u slikarstvu.
- NEZAVRŠIVU ili DRUGU FAZU čini izrada ili tiskanje fotografija ili njihova projekcija na platnu ili ekranu na osnovu fotografskog medija bilo filma crno bijelog ili kolor, pozitiva ili negativa ili digitalnog zapisa sačuvanog na različitim medijima.
-

ŠTO JE CILJ FOTOGRAFIRANJA?

DA LI JE CILJ OBLIČENJEM
FOTOGRAFSKOG DJELA
REALNOST
DOKUMENTIRATI
ILI
KREATIVNO
INTERPRETIRATI
udahnjujući fotografijama
vizualnu sugestivnost lirske
impresije i intimističke
ekspresije. ."

FOTOGRAFIJA slika svijeta ?

Za neke je fotografija slika svijeta. Ona je okvir onoga u čemu egzistiramo, a za što često nismo svjesni da postoji. Roland Barthes, (autor knjige SVJETLA KOMORA) kaže da je "fotografija istodobno prisutna i odsutna". Nje i ima i nema, jer sve u što gledamo ne moramo nužno i vidjeti. To je igra prisutnosti i odsutnosti, razlikovanja u gledanju i u onome što vidimo. Fotografiju svatko gleda sam, kaže Barthes. U činu ulazeњa u prizor koji se nalazi pred nama je sadržana samoća, odnos jedan na jedan; to je nesigurno polje uokolo kojeg se stvara imaginarni okvir koji će svatko od nas ispisati sam.

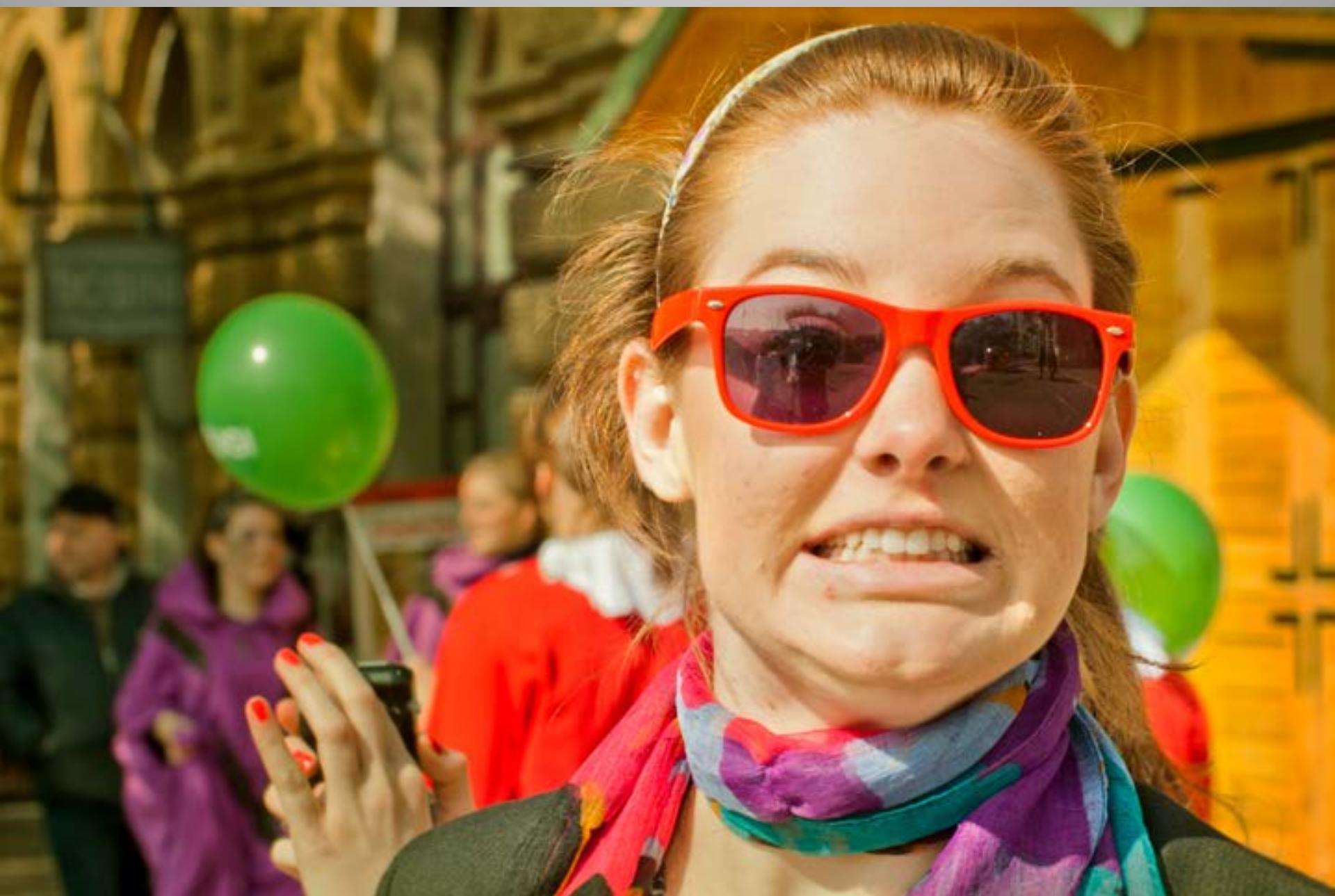

Za mene je fotografija sredstvo dokumentacije, ali i transformacije koja daje mogućnost da autor iskaže umjetničku kreativnost.

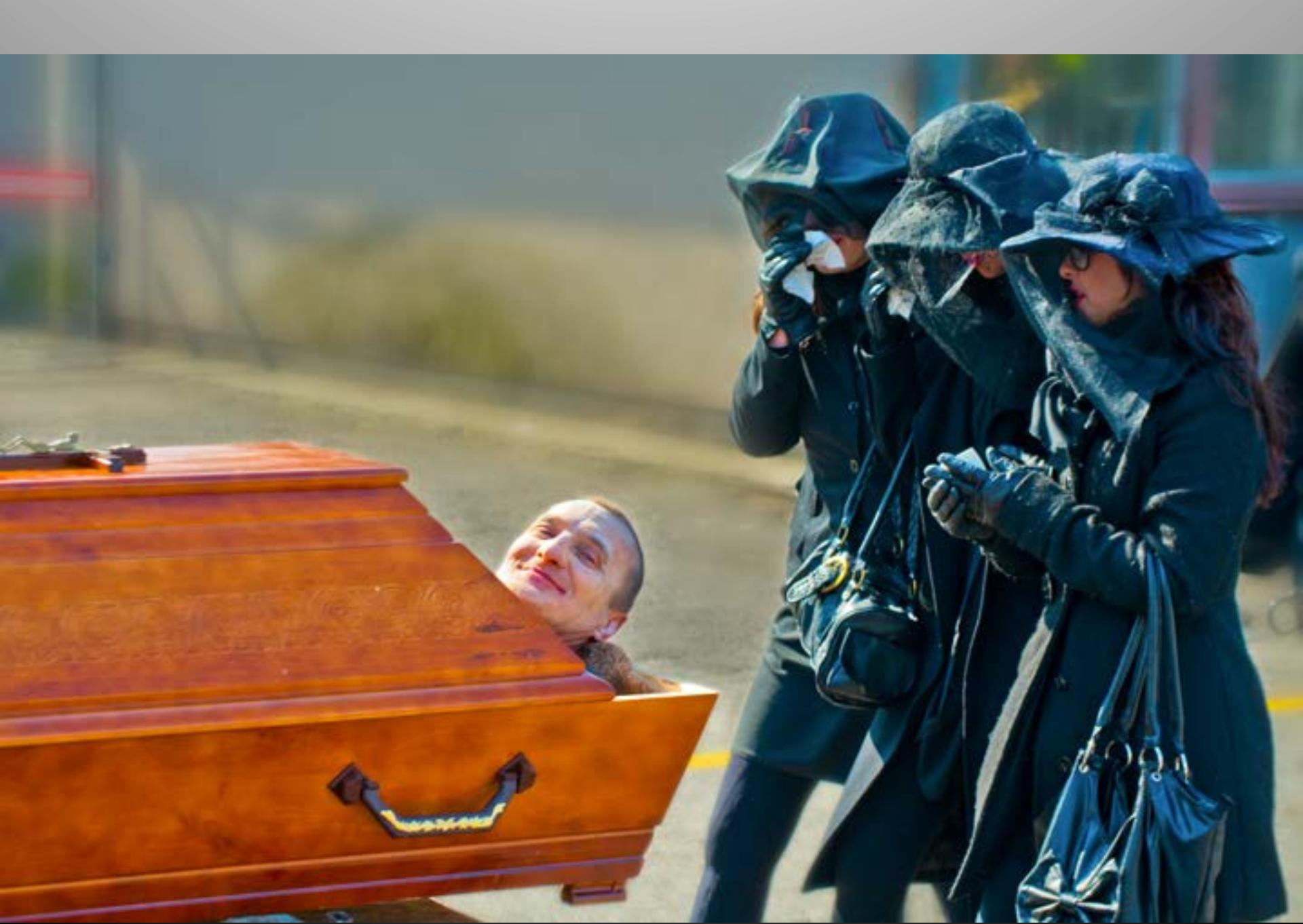
VIDICI 2012.)

(Petar Trinajstić intervju VRBNIČKI

KAKO LJUDI REAGIRAJU NA FOTOAPARAT br 10 autor PETAR TRINAJSTIĆ 2011.

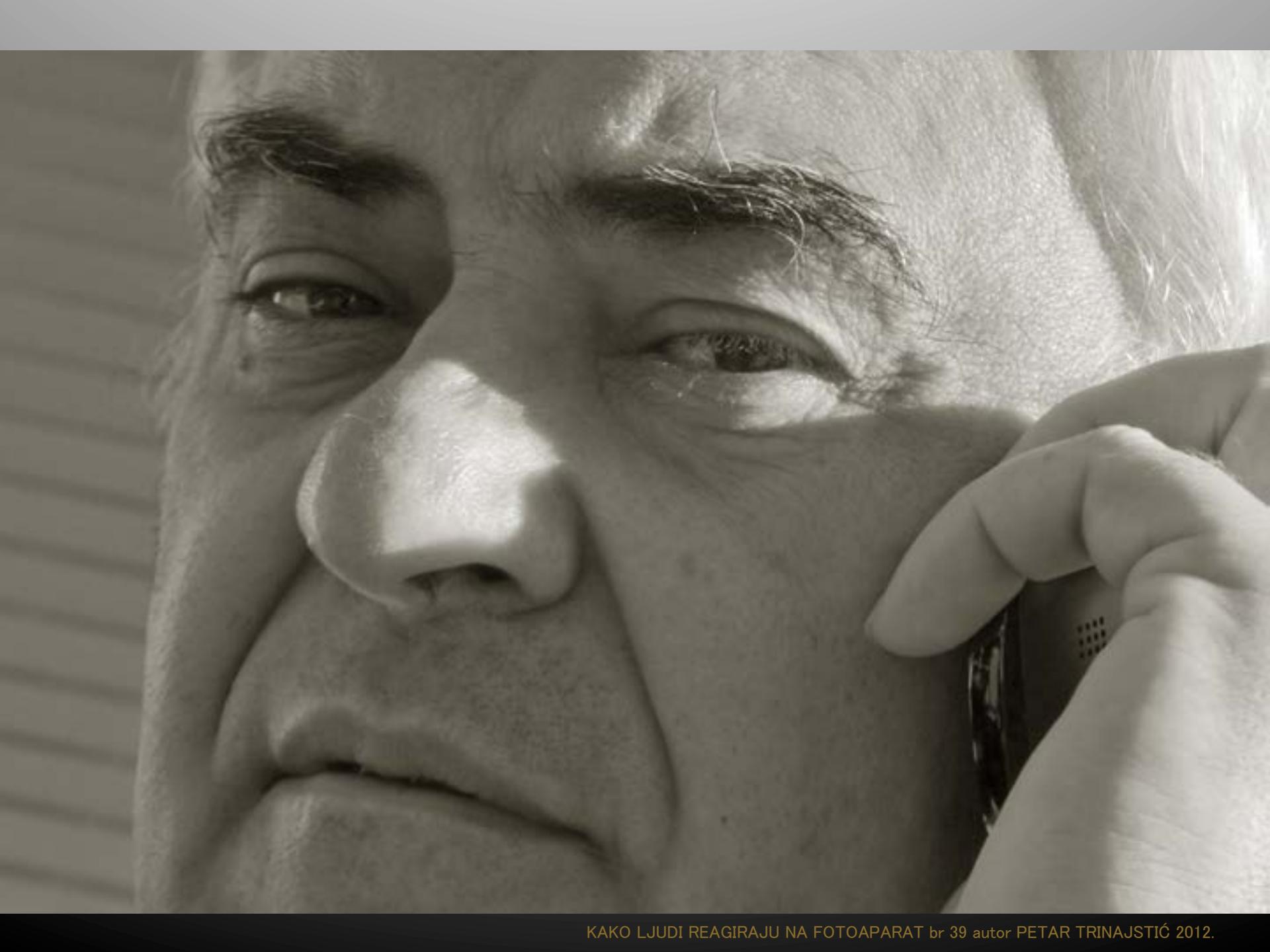

KAKO LJUDI REAGIRAJU NA FOTOAPARAT br 15 autor PETAR TRINAJSTIĆ 2011.

POGLED I IZRAZ

KAKO LJUDI REAGIRAJU NA FOTOAPARAT br 38 autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

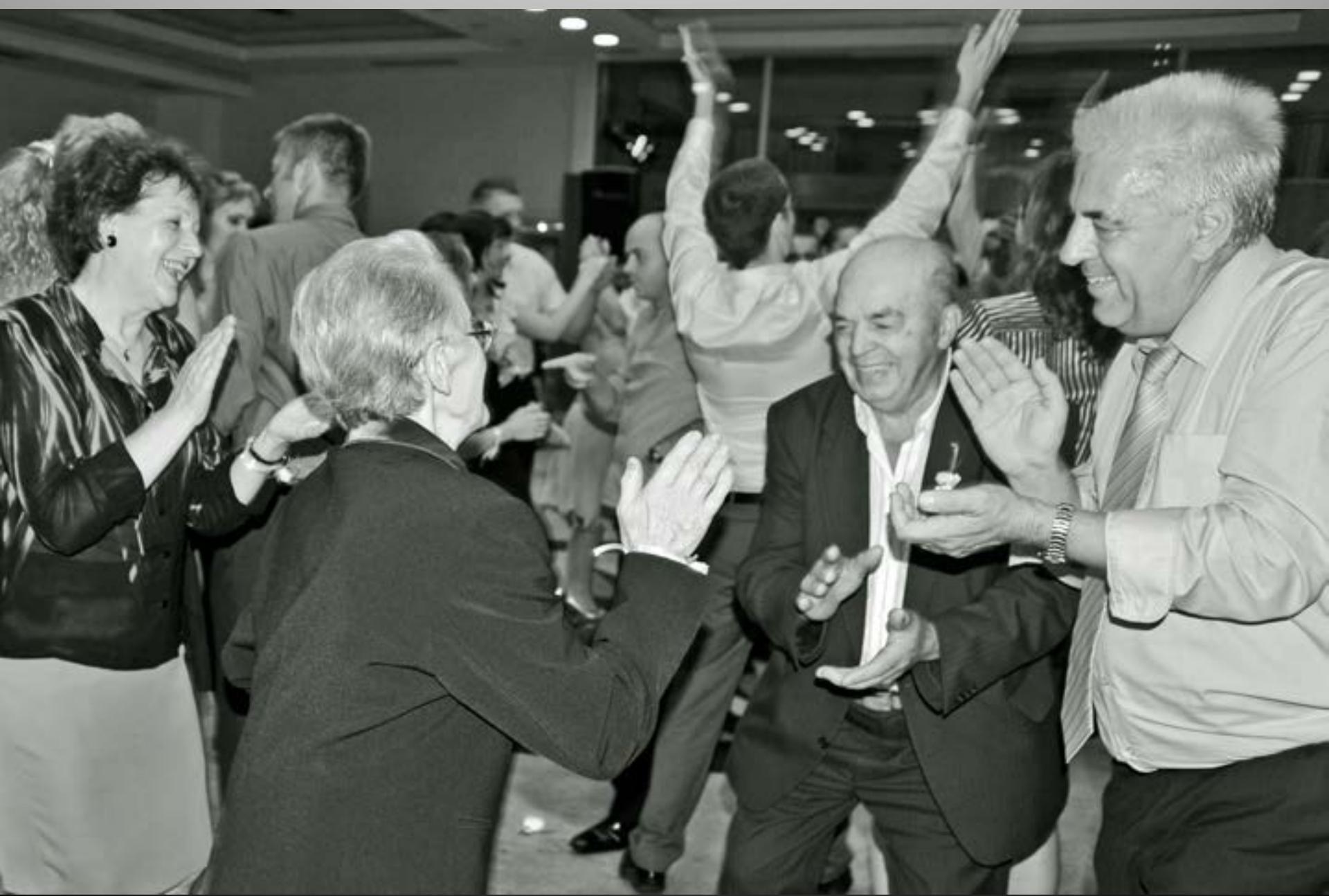
KAKO LJUDI REAGIRAJU NA FOTOAPARAT br 39 autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

Izraz nije ni jednostavna analogija-ma kako daleko išla-poput "sličnosti" Ne, izraz je ono nešto prekomjerno što vodi od tijela k duši-**animula**, mala individualna duša, dobra kod nekoga zla kod drugoga. Izraz (tako u nedostatku bolje riječi nazivam, ekspresiju istine) nešto poput upornog dodatka identitetu, ono što je dobiveno milošću i lišeno svake "važnosti": izraz iskazuje subjekt upravo utoliko ukoliko on sebi ne pridaje važnosti.

Fotografski pogled ima u sebi nešto paradoksalno: on zadržava prema unutra svoju ljubav i strah: to je Pogled. No ako pogled ne popušta (to više ako s fotografijom traje, prelazi, Vrijeme) on je uvijek virtualno lud: u isti je mah proizvod istine i ludila.

Roland Borhes SVJETLA KOMORA

Delikatesa-suhomesnato

Izaberite svoj najdraži delikates
našeg u bogatoj ponudi, pod
nekoliko stotina lit mraza je
ponuda K plus suhomesnata
koji su napravljeni od
proizvoda po domaćim

delikatese

šunka s klobasom 299
šunka s klobasom 299
šunka s klobasom 299

Delikatese
suhomesnato

FOTO PETAR TRINAŠTIĆ

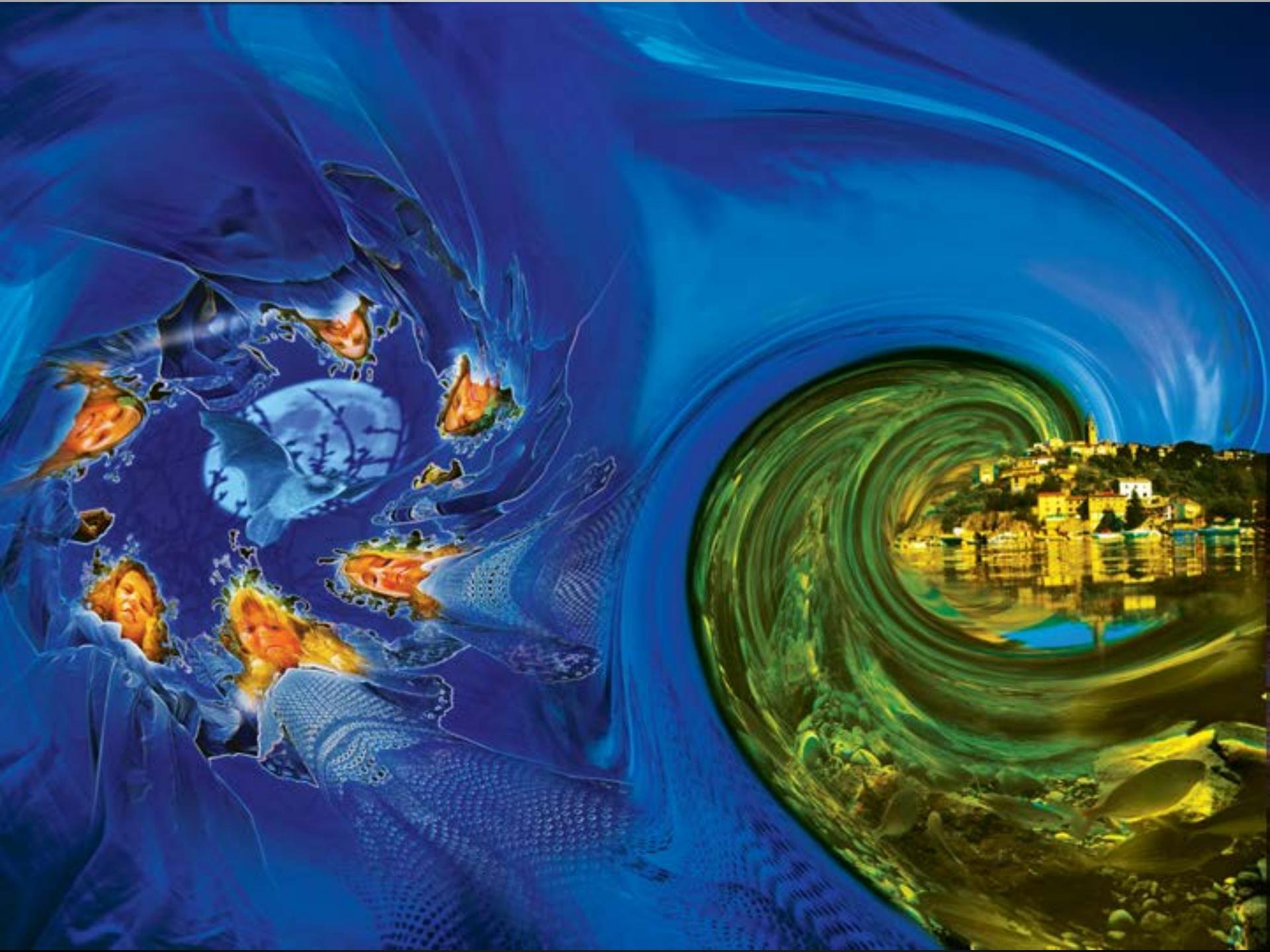

ФРБШЕ84

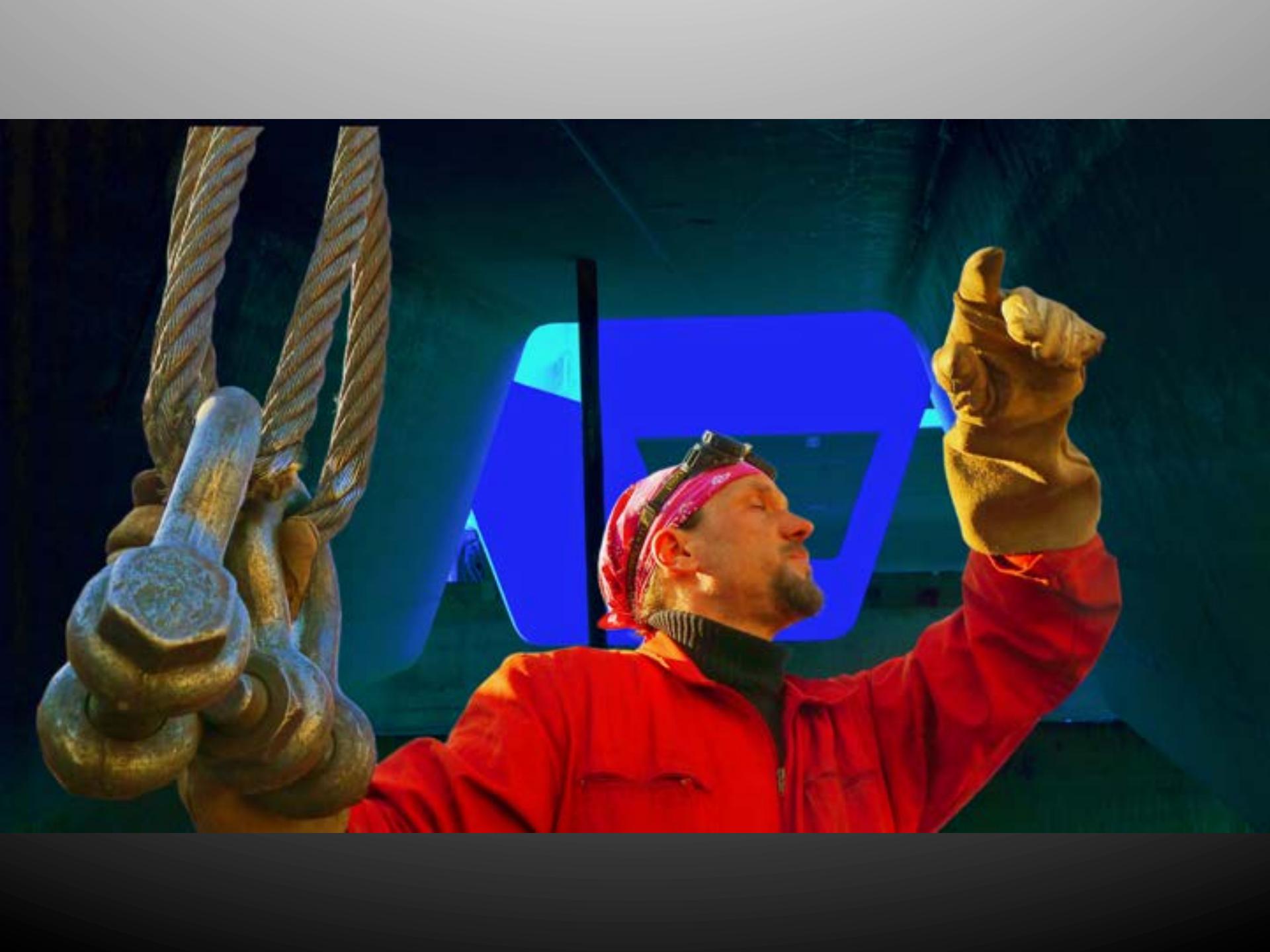

Petar Trinajstić 3. MAJ – industrijski pejsaž

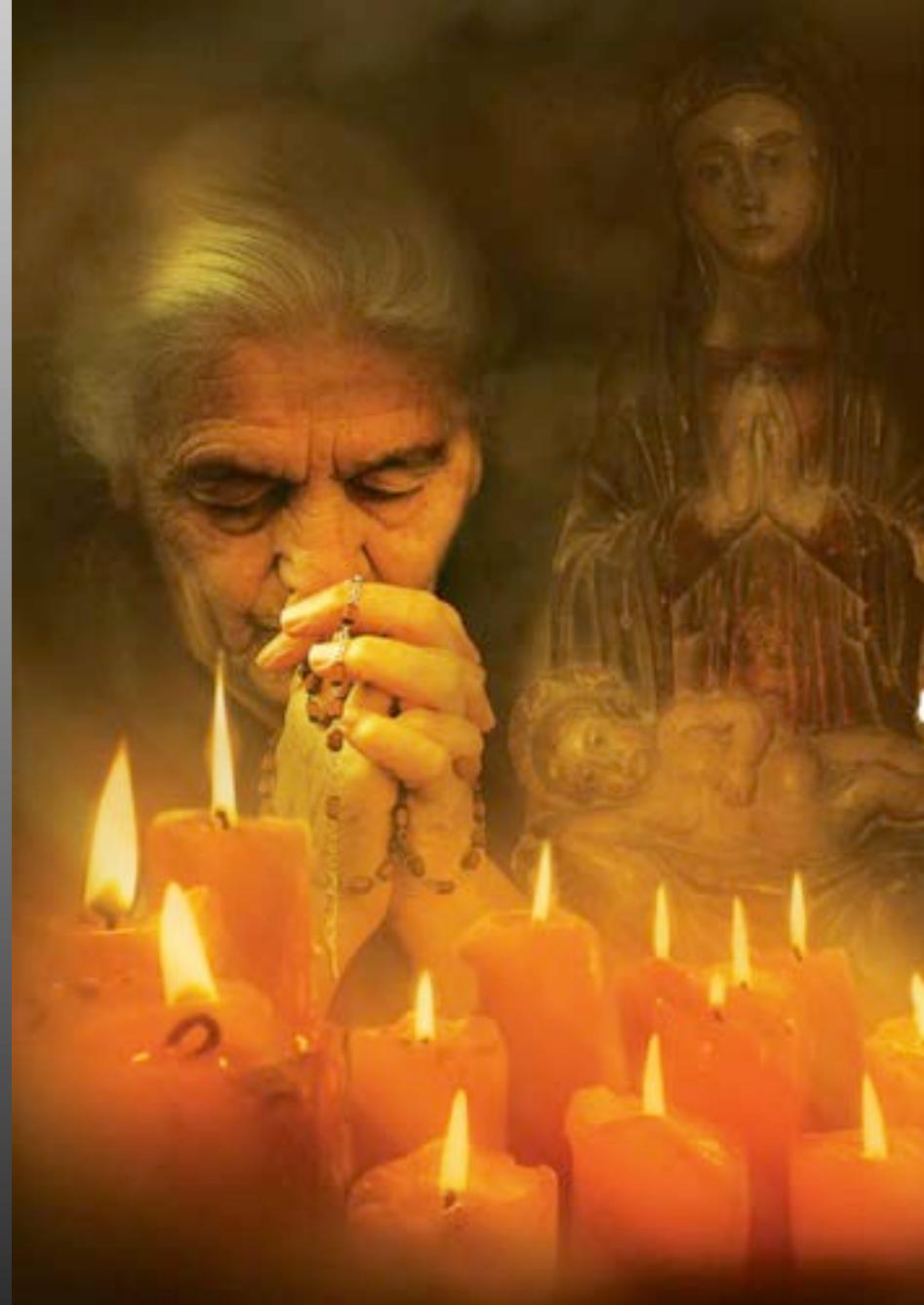
ZNANJE O UMJETNOSTI

Naša znanja o umjetnosti zasnivaju se na iskustvu koje se svakodnevno mijenja i proširuje; istovremeno, znanja koja imamo o umjetnosti rezultat su viševjekovnih pokušaja da se odgovori na pitanje: što je umjetnost? Ovo pak, pitanje dolazi iz duhovne sfere oblikovane umjetničkim djelima.

U FUNKCIJI DUHA

Filozofiji i umjetnosti zajedničke su osnovne funkcije duha: obje izražavaju nazor o svijetu i životu, rasvjetljuju egzistenciju, obavljaju funkciju snalaženja u svijetu, prekoračuju granice iskustva (tj. transcendiraju)

Osnovna razlika umjetnosti i filozofije je u tome što umjetnost funkcije duha obavlja u mediju osjetilnosti, dok filozofija to radi pomoću pojma i umne argumentacije.

ŠTROLIGI – Prikatorij autor Petar Trinajstić

U vremenu kad je laž postala najviša istina, a simulacija stvarnosti jedina stvarnost, pitanje smisla i opravdanja umjetnosti ima svoje duboko opravданje. Danas će se mnogi obrazovani filozofi pozvati na Hegelov stav s početka njegovih predavanja o estetici, o tome, kako umjetnost više nije odlučujuća za naš opstanak. Ali, se moraju imati u vidu i riječi Martina Hajdegera iz Pogovora spisu Izvor umjetničkog djela da "odluka o tom Hegelovom stavu još nije donesena".

Dali novo vrijeme traži novu umjetnost i novu estetiku iz koje nije isključeno duhovno.

KONCEPT JANJE 23
autor PETAR TRINAJSTIĆ 2012.

Danas fotografija proživljava veliku preobrazbu prelaskom iz kemijske u računalnu stvarnost koja joj omogućuje ne samo da uskom povezanošću slike i stvarnosti zrcali uvjerljivu zbilju već pruža priliku umjetnicima da ostvare svoje zamišljene slike, da iskažu još neotkrivene kreativnosti bez obzira što mnogi umjetnici (kao što je bilo i do sada) i dalje nadahnju se baštinom povijesnih fotografskih izvora na kojima grade svoje djelo.

No kako nam je svima poznato da fotografiju čini projecirani svjetlosni odbljesak stvarnosti danas mora biti jasno više nego ikad ranije da estetiku fotografije treba promišljati izvan klasične povijesti umjetnosti (ne više ni na riječi ni slici, ni subjektivnoj spoznaji) već matematičkim modelima koji će omogućiti da se estetika osloboди svoje empirije.

Fotografija kao umjetnički oblik dosegnula je digitalni izgled, digitalizacijom egzaktne znanstvene discipline. U takozvanoj računalnoj umjetnosti, a fotografija od samih početaka je računalna umjetnost (bez formula, jednadžbi i proračuna ne bi bilo ni fotografске slike a u konačnici ni drugih umjetnosti, pa ni glazbe kao najčišće umjetnosti) već sada možemo ustvrditi da estetika digitalnog izgleda definira uvjerljivost i stvarnost projeciranih alternativnih svjetova, a sutra i novih bića.

TRAŽENJE ILI STVARANJE FOTOGRAFIJE?

- Umjetničku fotografiju možemo tražiti ili stvarati. Nekada sam je više tražio a danas je više stvaram.

(Petar Trinajstić)

Petar Trinajstić photography

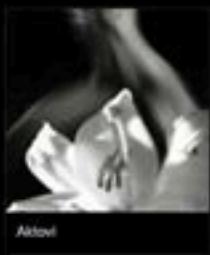
BIOGRAFIJA

FOTO-GALERIJE

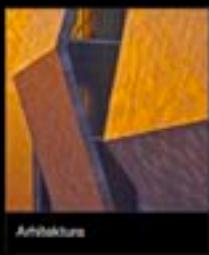
PROJEKTI

BLOG

KONTAKT

Aktovi

Arhitektura

Art fotografije

Dogadjanja

Gradići

Hrana i piće

Industrija

Istražbe

Kompozicije

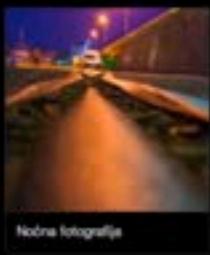
Koncepti

Krajolici

Ljudi

Nedra fotografije

Podvodna fotografija

Portreti

Prročišća

Simbolika

Sport

Turistička

Životinja

www.trinajstic.com

HVALA NA PAŽNJI!